

SUOMEN
OLYMPIA-AKATEMIA

SUOMEN OLYMPIA-AKATEMIAN

19. ISTUNTO

SEINÄJOELLA 15.10.2005

SUOMEN OLYMPIAKOMITEAN PÄÄYHTEISTYÖKUMPPANIT

SUOMEN OLYMPIAKOMITEAN YHTEISTYÖKUMPPANIT

Opetusministeriö

SUOMEN OLYMPIA-AKATEMIA

**SUOMEN OLYMPIA-AKATEMIAN 19. ISTUNTO
15.10.2005 SEINÄJOELLA**

SUOMEN OLYMPIAKOMITEA RY

**TOIMITTAJAT: MATTI HINTIKKA, VESA TIKANDER JA OSSI VIITA
SUOMEN URHEILUKIRJASTO**

KUVAT: TAISTO HIETALA

KÄÄNNÖKSET: VESA TIKANDER

KANSI: MIKA LASSILA

SIVUNVALMISTUS: PLANEETTA 10, HELSINKI

PAINATUS: ESA PRINT OY, LAHTI 2006

© SUOMEN OLYMPIAKOMITEA

ISBN

952-99682-1-3 (NID.)

952-99682-2-1 (PDF)

LUKIJALLE

Kansainvälinen Olympia-Akatemia koontui ensimmäiseen istuntoonsa antiikin Olympian raunioilla vuonna 1961. Toiminnan idean oli esittänyt jo nykyaikaisen olympialiikkeen isä, ranskalainen paroni Pierre de Coubertin. Hänen olympiaideologiassaan keskeistä oli yksilöiden kasvattaminen, jota olympiakisojenkin tuli palvella.

Kahden maailmansodan jälkeen ajatus olympiahenkisestä instituutista heräsi henkiin. Kreikkalainen Ioannis Ketseas ja saksalainen Carl Diem esittivät vuonna 1949 Kansainväliselle olympiakomitealle (KOK) Kansainvälisen Olympia-Akatemian perustamista. Ehdotus toteutui lopulta 12 vuotta myöhemmin. Kansallisten olympia-akatemioiden tehtäväksi KOK on määritellyt olympialiikkeen eettisten ja kasvatuksellisten arvojen edistämisen.

Suomen Olympia-Akatemian pääasialliseksi toimintamuodoiksi ovat vakiintuneet akatemian vuosittain järjestettävät istunnot eri puolilla Suomea sekä kouluille ja urheiluseuroille suunnattu olympiakasvatusprojekti.

SUOMEN OLYMPIA-AKATEMIAN 19. ISTUNTO

Suomen Olympia-Akatemia kokoontui ensimmäiseen istuntoonsa joulukuussa 1987 Helsingin Finlandia-taloon Suomen Olympiakomitean 80-vuotisjuhlien yhteydessä. Kaikkiaan istuntoja on järjestetty 19 kertaa. Vuosien 1990–95 istunnoilla oli maakunnallisen istunnon nimike ja niitä pidettiin eri puolella Suomea. Istunnoista kaksi, vuosina 1997 ja 2002, on järjestetty Kreikan Olympiassa.

Suomen Olympia-Akatemian vuosittaiset istunnot tarjoavat niin valtakunnallisille kuin maakunnallisillekin urheiluvaikuttajille ajankohtaisia luentoja olympian ympäröistä sekä urheilun ja liikunnan tilasta. Luentojen lisäksi Olympia-Akatemian istunnoilla on keskustelufoorumin luonne.

Kouluja varten Suomen Olympia-Akatemia on tuottanut olympiakasvatuksen materiaalipaketin, joka ilmentää olympialiikkeen ja koulun kasvatusvoitteiden yhtenevyyttä.

OLYMPIA-AKATEMIA SEINÄJOELLA 2005

Seinäjoelle Teknologia- ja innovaatiokeskus Framiin kokoontuneen 19. Olympia-Akatemian istunnon teemoja olivat urheilun eettiset pelisäännöt, nuorten urheilijoiden harjoittelun ja koulutuksen yhteensovittaminen, urheilijoiden sijoittuminen työelämään sekä Suomen Olympiakomitean tulevaisuudennäkymät uuden puheenjohtajan esittäminä.

Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry on toiminut edelläkävijänä valmistellessaan omia urheilun eettisiä pelisääntöjä. Valmentajien kohtaamiin haasteisiin ja lajiliiton tukitoimiin valmentajan auttamiseksi on paneuduttu Suomen Voimisteluliitto Svolin projektissa. Jyväskylän yliopistossa tohtoriksi väitelleen Junjie Fengin tutkimus kiinalaisten urheilijoiden elämänuurasta puolestaan antaa suomalaisille mielenkiintoisen vertailukohdan.

TOIMITTAJAT

OLYMPIALIIKKEEN PERUSPERIAATTEITA

Olympismi on elämänfilosofia, joka jalostaa kehon, tahdon ja mielen ominaisuuksia ja yhdistää ne tasapainoiseksi kokonaisuudeksi. Olympismi kytkee urheilun kulttuurin ja kasvatuksenyhteyteen pyrkien näin löytämään elämätävän, joka perustuu ponnistelusta löytyvään iloon, hyvän esimerkin kasvatukselliseen arvoon ja yleismaailmallisten eettisten perusperiaatteiden kunnioittamiseen.

Olympismin päämääränä on asettaa urheilu kaikkialla palvelemaan ihmisen harmonista kehitystä, edistää ihmisarvon säilyttämiseen pyrkivän rauhanomaisen yhteiskunnan luomista. Tätä tarkoitusta varten olympialiike osallistuu voimavarojensa sallimissa puitteissa yksin tai yhdessä muiden järjestöjen kanssa rauhaa edistäviin toimiin.

Olympialiikkeen tavoitteena on osallistua

rauhanomaisen ja paremman maailman rakentamiseen kasvattamalla nuorisoa olympiahengessä ja ilman minkäänlaista syrjintää harjoitettavan urheilun kautta, mikä edellyttää keskinäistä ymmärrystä ystävyden, solidaarisuuden ja reilun pelin hengessä.

Olympialiikkeen toiminta, jota symboloi viisi yhteen liitettyä rengasta, on luonteeltaan maailmanlaajuista ja pysyvää. Se kattaa kaikki viisi mannerta. Se huipentuu olympiakiisoissa, suuressa ur-

heilujuhlassa, joka tuo yhteen koko maailman urheilijat.

Urheilun harjoittaminen on ihmisoikeus. Jokaisella yksilöllä tulee olla mahdollisuus harjoittaa urheilua omien tarpeidensa mukaan.

KOK:N PERUSKIRJA

SISÄLLYSLUETTELO

AVAUS.....	6
Puheenjohtaja Anja Järvinen, Suomen Olympia-Akatemia	
POHJANMAAN LIIKUNTA JA URHEILU RY:N EETTISET PELISÄÄNNÖT	10
Aluejohtaja Aino-Maija Sirén, Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu Toimittaja Terttu Karhumaa	
SUOMEN OLYMPIAKOMITEA TÄNÄÄN JA HUOMENNA	14
Puheenjohtaja Roger Talermo, Suomen Olympiakomitea	
NUOREN URHEILIJAN OPISKELU JA URHEILU-URA.....	18
Opintokoordinaattori Tuuli Merikoski-Silius, Suomen Olympiakomitea	
URHEILIJAN SIOITTUMINEN TYÖELÄMÄÄN	24
Projektipäällikkö Virpi Ojakangas-Palmunen, Adecco Finland Oy	
KIINALAISEN HUIPPU-URHEILIJAN ELÄMÄNURA	28
Liikuntatieteiden tohtori Junjie Feng, Jyväskylän yliopisto	
URHEILIJAJAHAASTATTELU	34
Painija Juha Ahokas Ampumahiihtäjä Vesa Hietalahti	
HUIPPU-URHEILUVALMENTAJAN HAASTEET	37
Joukkuevoimistelun päävalmentaja Anna Kirjavainen, Suomen Voimisteluliitto Svoli	
ISTUNNON OHJELMA	41
OSALLISTUJAT	42
SUMMARIES IN ENGLISH	44

Anja Järvinen
Suomen Olympia-Akatemian puheenjohtaja

ISTUNNON AVAUS

Hyvät naiset ja herrat!

Minulla on Olympia-Akatemian puolesta ilo toivottaa teidät kaikki tervetulleiksi tähän 19. istuntoomme. On ilo nähdä, että näin moni on ottanut kutsumme vastaan. Kutsun saadessaan varmasti moni ihmetteli: mikä Olympia-Akatemia. Sitä ei tunneta sillä lailla kuin olympiakomiteoita. Olympia-Akatemian työ liittyy aivan oleellisesti

olympialiikkeeseen ja sen perusarvoihin. Suomen Olympia-Akatemia on perustettu vuonna 1987, Suomen Olympiakomitean 80-vuotisjuhlavuotena. Kahden vuoden kuluttua vuonna 2007 komitealla on sata-vuotisjuhlat ja Akatemiakin täyttää 20 vuotta.

Akatemiaamme kuuluu tällä hetkellä 11 jäsentä, jotka Olympiakomitea nimeää neljäksi vuodeksi kerrallaan. Lyhyesti sanottuna Olympia-Akatemian tehtävänä on ylläpitää ja edistää olympialiikkeen eettisiä, kulttuurisia ja kasvatuksellisia arvoja. Näin Kansainvälinen Olympiakomitea on määritellyt tehtävän. Toimintamme tavoitteena on kasvattaa nuoria urheilun avulla parempaan yhteisymmärrykseen ja ystävyyteen ja siten auttaa heitä rakentamaan parempaa ja rauhantahtoisempaa maailmaa. Näin on kirjoitettu olympialiikkeen peruskirjaan.

Olympiakisojen perustajan Pierre de Coubertinin suuri unelma oli, että urheilu voisi edistää nuoren moraalista kehitystä, ja että olympialiikkeen suuri urheilujuhla toisi yhteen nuoret eri puolilta maailmaa rauhan ja ystävyyden merkeissä. Hänen mielestään olympialiikkeellä on suuri vastuu nuorten parissa tehtävästä kasvatustyöstä. Kun Coubertin puhui olympismistä, hän tarkoitti elämän filosofiaa, joka jalostaa kehon, tahdon ja mielen ominaisuuksia ja yhdistää ne tasapainoiseksi kokonaisuudeksi.

Reilu peli on siis olympia-aatteen arvoja. Toisen ihmisen kunnioittaminen on reilun pelin perusta. Toisten urheilijoiden ja itse kisojen kunnioitettava kohtelu tarkoittaa rei-

lua kilpailua, jossa kaikki osanottajat pyrkivät loistavaan kisaan. Olympialiikkeen kunnioittaminen tarkoittaa sen arvojen ja perinteiden kunnioittamista ja niiden täytäntöönpanoa arjen toiminnassa.

Suomen Olympia-Akatemian toimintamuodoiksi ovat kiteytyneet istunnot eri puolilla Suomea. Toinen merkittävä toimintamuotomme on kasvatusohjelma, joka on suunnattu erityisesti kouluille, mutta joka erityisen hyvin soveltuu myös urheiluseuroihin. Kolmantena tulee meidän kansainvälinen toimintamme.

Täällä Seinäjoella on siis meidän 19. istuntonamme. Olemme vierailleet 15 eri paikkakunnalla. Näiden istuntojen tarkoituksena on kertoa osanottajille akatemiasta ja sen toiminnasta. Ensimmäinen istunto kokoonnutui joulukuussa 1987 Finlandia-talossa. Valtakunnallisista istunnoista siirryttiin vuonna 1990 maakunnallisiin tilaisuuksiin, koska halusimme saada toimintaamme laajennetuksi; tehdä sitä tunnetuksi ja saada laajempia kansalaispiirejä olympialiikkeen piiriin ja myös näkyvyyttä kasvatus toiminnallemme. Olemmekin erittäin kiitollisia siitä, että muun muassa Ilkassa oli tänään kirjoitus toiminnastamme, jota on vaikea saada pääkaupunkiseudun ja valtakunnan mediassa esille.

Vuonna 1997 Suomen Olympia-Akatemia täytti 10 vuotta, mitä juhlistimme Kreikan Olympiassa. Sinne palasimme vuonna 2002, jolloin kokoonnuimme Viron Olympia-Akatemian kanssa yhteisistuntoon Olympiassa. Täyttäessämme kahden vuoden päästä 20 vuotta meillä on suunnitelmissa jälleen lähteä Olympiaan – eli jos teillä on innostusta, niin sinne sitten meidän mukaamme! Akatemiamme istuntojen aiheet käsittelevät olympialiikkeen ajan kohtaisia asioita ja esittelevät olympia-aatetta. Olympialiikkeen keskeisiä arvoja ovat reilu peli, suvaitsevaisuus, tasa-arvo, yhteisvastuu, ystävyys ja rauha. Entä millaisia ovat Olympia-Akatemian istuntojen osanottajat? Olemme aina yrittäneet kutsua

kunnallisia päättäjiä, virkamiehiä, opettajia, urheilujärjestöjen ja urheiluseurojen edustajia, valmentajia, urheilijoita ja opiskelijoita.

Pyrkimyksenämme on kasvattaa nuorista henkisesti ja fyysisesti tasapainoisia, yhteistyökykyisiä, suvaitsevaisia, hyväkuntoisia ja rauhantahtoisia kansalaisia, jotka toteuttavat elämässä reilun pelin sääntöjä. Olympialiikkeen ja koulukasvatuksen tavoitteet ovat hyvin samansuuntaisia. Siksi Olympia-Akatemian luontevia yhteiskumppaneita ovat peruskoulujen opettajat ja oppilaat. Vuodesta 1995 lähtien olemmekin tehneet kiinteästi yhteistyötä koulujen kanssa. Liki 300 koulussa on järjestetty ”koululympialaisia”, jotka ovat esimerkki siitä, miten olympialiikkeen arvoja voidaan omaksua ja todeta henkilökohtaisesti, mitä reilun pelin, yhteishengen ja suvaitsevaisuuden käsitteet arkipäivän tilanteessa tarkoittavat.

Reilu peli ei tänä päivänä toteudu itsestään. Sen ovat huomanneet myös urheilujärjestöt. Viime aikoina on ilmestynyt monenlaista ohjelmaa, kuten ”Unelma hyvästä urheilusta” ja ”Reilu peli”. Täällä Pohjanmaallakin on laadittu erillisiä pelisääntöjä, ja aivan oikein, tätä työtä meidän täytyy tehdä ruohonjuuritasolta huippu-urheiluun asti.

Meidän kasvatusmateriaaliimme sisältyy olympialiikkeen historiaa: niin antiikin kuin nykyajan olympiakisojen historiaa, sekä nykyisen olympialiikkeen historiaa. Esitellään olympismia: reilu peli, ystävyys, keskinäinen kunnioitus, solidaarisuus, yhteisvastuu, joukkuehenki, suvaitsevaisuus. Mukana on myös CD, jossa esitellään Helsingin olympiakisoja 1952 ja Suomea olympiakisoissa, sekä video ”Antiikin olympialaiset”, jossa näkökulma on nuoren amerikkalaispojan. Videolla esitellään hyvin antiikin olympiakisojen lajit ja silloinen olympiarauhan julistus.

Näette tuolla seinällä hienoja julisteita.

Saksan Olympiakomitea on tehnyt ne 100 vuotta täyttäneelle olympialiikkeelle. Julisteista on käytettävissä kuvat ja tekstit suomeksi käännettynä. Kuvissa esitellään olympialiikkeen arvot, ideat, esikuvat, symbolit, sekä toisaalta myös uhkat ja kriisit; mihin olympialiike on menossa.

Olympiakasvatusohjelman kohteina ovat päiväkodit, peruskoulut, lukiot, urheiluakatemioiden, lajiliitot, urheiluseurat ja vanhemmat. Mitä sitten kasvatuksella koetaan edistää? Ensinnäkin korostetaan liikunnan merkitystä, kannustetaan terveisiin elämäntapoihin, edistetään yrittämistä ja parhaansa tekemistä. Olympialiikkeessä on sanottu, että tärkeintä ei ole voitto vaan osanotto. Olympiakasvatusohjelmassa korostetaan reilua peliä, yhteistoimintaa ja keskinäistä kunnioitusta.

Reiluun peliin kuuluvat myös hyvät tavat. Samoin on syytä korostaa ympäristönsuojelua, joka on kovasti ajankohtainen aihe. Moni ehkä kuvittelee, että olympiapäivä tai olympiaviikko on pelkkää liikuntaa. Tarkoitus on kuitenkin, että läpäisyperiaatteella eri aineiden kautta opitaan mitä olympialiikkeen arvot käytännössä tarkoittavat. Torinon 2006 talvikisat lähestyivät ja niiden yhteydessä olympia-aihe tulee ajankohtaiseksi ja kiinnostavaksi. Samat asiat, joita yleensäkin koulussa käsitellään, tulevat miellyttävästi, aidosti esiin olympiakiisoihin liittyen.

Terveyskasvatusta haluamme korostaa erityisesti: oikeat ruokailu- ja ravintotottumukset, terveet elämäntavat – joihin ei tietenkään kuulu doping eikä muut huumausaineet – ovat tärkeitä niin urheilijoille kuin meille kaikille muillekin. Ympäristönsuojelu on uudessa kasvatusmateriaalissamme varsin keskeinen teema. Kaikkia näitä asioita voidaan käsitellä reilun pelin periaatteiden kautta. Ympäristönsuojeluun liittyen myös olympiakiisojen järjestäjät sitoutuvat tekemään ympäristönsuojeluohjelman.

Suomen Olympia-Akatemialla on myös kansainvälistä toimintaa. Ensinnäkin lähetämme aina edustajat Kansainvälisen olympia-akatemian istuntoihin ja muihin kansainvälisiin kokouksiin. Sitten teemme yhteistyötä monien kansallisten olympia-akatemioiden kanssa. Osallistumme Kansainvälisen Olympiakomitean järjestämiin kilpailuihin, ja parhaillaan on menossa kirjoituskilpailu, johon saimme aivan loistavia kirjoituksia reilusta pelistä ja itsensä voittamisesta. Kirjoitukset on lähetetty KOK:lle ja sieltä lähetetään sarjojen voittajille hienot pienoispatsaat ja kahdelle seuraavalle kunniakirjat.

Yhteistyössä Viron Olympia-Akatemian kanssa olemme vuodesta 2000 järjestäneet koululaisolympialaiset vuorovuosina Tartossa ja Helsingissä. Siellä kiinnitetään erityishuomiota reiluun peliin: joukkueet valitsevat aina keskuudestaan reilun pelin esimerkillisen osanottajan ja hän saa siitä diplomin. Tietokilpailussa testataan, kuinka paljon lapset tietävät olympialiikkeestä ja sen arvoista. Lajit ovat hauskoja. Jokainen voi osallistua ja jokaisella on iloa ja riemua. Tietysti näihin kisoihin liittyvät kaikki olympialiikkeen seremoniat, kuten avajaiset, jotka antavat oppilaille monenlaisia emotionaalisia kokemuksia. Olemme järjestäneet myös piirustus- ja kirjoituskilpailuja, ja täytyy sanoa että aika upeita runoja, kirjoituksia, piirustuksia, julisteita ja maskotteja ovat lapset tehneet.

Kansainvälinen Olympia-Akatemia vihittiin käyttöön vuonna 1961 ja siitä lähtien tämä olympialiikkeen kulttuurikeskus on toiminut Olympiassa, antiikin kisojen lehdossa. Se järjestää vuosittain viikon, kahden ja neljän viikon pituisia istuntoja erilaisille ryhmille. Mukana on valmentajia, urheilijoita, akatemian edustajia, olympiakomiteoiden edustajia, lääkäreitä, toimittajia, ja niin edespäin. Vuosittain noin 2500 ihmistä osallistuu joko Kansainvälisen Olympia-Akatemian tai kansallisten akatemioiden istuntoihin.

Tällä hetkellä toimii 130 kansallista olympia-akatemiaa. Viime keväänä Kansainvälisen Olympia-Akatemian istunnossa kiinalainen professori ihmetteli, miksi 72 olympiakomiteaa ei ole perustanut omaa akatemiaa. Hän tuli siihen tulokseen, että kaikki olympiakomiteat eivät ole sisäistäneet olympialiikkeen kasvatuksellista merkitystä. Hän korosti myös, että olympiakasvatus pitää kohdistaa urheilujohdolle, valmentajille, urheilijoille, lääkäreille, tuomareille, toimitsijoille, toimittajille, vanhemmille, opettajille – ja tätä listaahan voisi jatkaa. Mielestäni on hyvä, että joku aina muistuttaa, että kaikki me, jotka toimimme urheilun parissa, olemme myös kasvattajia, tavalla tai toisella. Me haluamme kokea nuorten arvomaailman ja vaikuttamme heidän asenteisiinsa. Professori oli aivan vakuuttunut siitä, että näitä nykyajan urheilun negatiivisia ilmiöitä, esimerkiksi dopingia ja urheiluväkivaltaa, ei kitketä rangaistuksilla ja kielloilla, vaan asennekasvatuksella.

Tässä istunnossa pohditaan nuoren urheilijan elämää, miten sovitetaan yhteen harjoittelu, opiskelu ja työelämä. Arvoisat läsnäolijat, yhteistyöllä voimme jokainen osaltamme soveltaa olympia-aatetta!

Näillä sanoilla avaan Suomen Olympia-Akatemian 19. istunnon.

*Aluejohtaja Aino-Maija Sirén
Toimittaja Terttu Karhumaa*

POHJANMAAN LIIKUNTA JA URHEILU RY:N EETTISET PELISÄÄNNÖT

Arvoisat kutsuvieraat!

Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry:n puolesta minulla on ilo ja kunnia toivottaa teidät tervetulleiksi istuntoon Pohjanmaalle. Olemme työstäneet omia reilun pelimme sääntöjä, ja tänään niitä käsitellään julkisesti ensimmäisen kerran. Hallituksemme käsittelee ja hyväksyy säännöt vielä tämän syksyn aikana mutta olette siis ensiesityksessä.

Mistä tämä alkoi? Tämä alkoi siitä, että meillä oli naisryhmä, joka mietti millä tavalla viedä urheilua eteenpäin Etelä-Pohjanmaalla. Koimme että tällä alueella, kuten muuallakin, urheilun eettisten pelisääntöjen tekeminen on hyvin tärkeä asia, sillä tapahtumissamme liikkuu paljon ihmisiä: lapsia, vanhempia, kouluttajia, valmentajia, lääkäreitä. Olisi hyvä että meillä olisi yhteiset pelisäännöt. Vanhemmat usaltavat laskea lapsiaan tapahtumiin, kun

he tietävät mitä arvoja me siellä viemme eteenpäin. Samalla lapset ja valmentajat tietävät, mihin ovat lähdessä mukaan.

Vaikka työryhmässämme on vain naisia, tämä ei tarkoita sitä, ettemme ole peilanneet eettisiä pelisääntöjä myös miehiin. Olemme kyselleet miesten mielipiteitä ja jatkossa onkin tarkoitus toimia yhdessä. Päädyimme työstämään näitä sääntöjä samaan aikaan kun SLU:ssa oltiin työstämässä reilun pelin sääntöjä. Olimme menossa yhtä jalkaa. Neuvotteluiden jälkeen päädyimme kuitenkin siihen, että ensin pääorganisaatio valmistelee säännöt ja sen jälkeen me ”suomennamme”, mitä se tarkoittaa. Nyt voitte nähdä tämän suomennustyömme tulokset.

Nyt kun olemme saaneet eettiset pelisäännöt aikaiseksi – ja kun ne toivon mukaan sitten hyväksytään – me lähdemme tekemään työtä. Ja mikä se työ sitten on? Ensimmäisenä on meilläkin toisen ihmisen kunnioitus eli reilun pelin säännöt. Toista ihmistä on kohdeltava niin kuin haluaa itseään kohdeltavan. Mutta mitä se ohjelmassamme merkitsee?

Se tarkoittaa, että kaikessa toiminnassamme lähtökohtana on rehellinen ja avoin vuorovaikutus. Me haluamme olla toimijoita laajalla sektorilla. Meillä on lasten ja nuorten toimiala, meillä on aikuisten kunto- ja terveysliikunnan toimiala, meillä on järjestöpuolen toimiala. Me teemme edunvalvontatyötä mutta me olemme myös avoimia kaikelle uudelle, mitä syntyy ja tuotetaan. Se on meidän aluejärjestelmämme toiminnan kannalta ihan edellytys. Pohjalaiseen tyyliin haluamme, että palautetta annetaan avoimesti, rehellisesti ja keuhkavästi.

Toisena tärkeänä pelisääntönä meillä on terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Eettisiä pelisääntöjä havainnollistavista kuvista huomaatte, että tässä on niin kuin kinkereillä: ensin kerrotaan mitä on mietitty ja sitten kerrotaan mitä asian eteen tul-

laan tekemään. Ja lähtökohtana on se, että liikunta edistää aina fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista elämää.

Pyrimme saamaan kaiken ikäiset liikumaan omien taitojensa ja halujensa mukaan. Jokainen taho Suomen maassa on herännyt tähän, että ihmiset pitäisi saada liikkumaan. Me kannamme oman kortemme kekoon. Totta kai pitää olla porkkanointa: kuka se onkaan se vuoden kunnollinen? Kuka on vuoden kuntoliikkuja? Mikä työyhteisö liikuttaa ihmisiä ja saa meidät innostumaan liikkunnasta?

Jälleen reilua peliä lainatakseni: lapselle ja nuorelle liikunta ja urheilu on arvokas osa kasvatusta. Ympäri toiminta-alueitamme kulkevan tapahtumaketjun osallistumiskynnyks on aina hyvin matala. Kaikki voivat tulla, sellaisina kuin ovat. Tavoitteena on, että lapset löytävät liikkunnasta hyvän harrastuksen. Etenkin se on ollut viimeiset kolme vuotta tärkeää, että joka kerta me myös kasvatamme ja koulutamme tulevaisuuden ohjaajia. Toteutuksessamme on aina mukana nuoria ohjaajia, nuoria osajia, nuoria liikkuja. Kun kysytään, eikö teillä ole nuoria johtajia: ei, niitä meillä ei ole. Mutta meillä on erittäin osaavia toimijoita, joista kasvaa tulevaisuuden urheilijoita.

Teemme seurojen kanssa yhteistä kasvatustyötä. Vapaaehtoistoimijat ja henkilöstömme ovat positiivisia esimerkkejä. Korostamme hyvin vahvasti sitä, että koulu, opiskelu ja työ ovat tärkeitä. Harrastus ei ole niiden vastakohta! Toivomme ettei harrasteta tulevan elämän kustannuksella. Se on urheilu-uran jälkeen kuitenkin on vielä edessä.

Tiedämme kaikki, että kaiken liikunnan ja urheilun lähtökohtana on ehdottomasti reilu peli. Meille ovat tosiaankin tärkeitä asioita avoimuus, rehellisyys ja oikeudenmukaisuus. Kuten puheenjohtaja avauspuheessaan sanoi, reilun pelin säännöt eivät ole meillekään itsestään selviä. Niitä pitää

työstää, niistä pitää kertoa. Tämä on myös meidän tarkoituksenamme.

Organisaatiossamme niin henkilöstö kuin kaikki vapaaehtoistyöntekijät sitoutuvat noudattamaan yhdessä pohdittuja sääntöjä ja sitä, mitä yhdessä tehdään. Säännöthän ovat suuntaa antavia sääntöjä, joita räätälöidään sitä mukaa, kun niitä viedään eri tapahtumiin. Tarjoamme myös avointa keskustelufoorumia reilun pelin merkityksestä liikunnassa ja urheilussa. Olemme kaikkien reilun pelin edistämistä haluavien ihmisten apuna, niin pitkälti kuin meillä henkilökuntaa riittää.

Kaikkien tasavertainen oikeus liikuntaan ja urheiluun on luonnollisesti yksi keskeinen osio. Liikunta ja urheilu edistävät ja toteuttavat meilläkin vajavaista tasa-arvoa. Tulomme toimimaan entistä kattavammin koko toiminta-alueella. Alueeseemme kuuluu kaksi maakuntaa: Etelä-Pohjanmaa ja Pohjanmaa. Pohjanmaan maakunnan kautta meillä on sellainen rikkaus, että maakunnan asukkaista yli puolet puhuu äidinkielenään ruotsia. Tähän asti meidän palvelutarjontamme heille on ollut vähäisempää mutta vuoden 2005 alusta olemme kiinnittäneet siihen jo huomiota ja tulemme kiinnittämään siihen entistä vahvemmin huomiota jatkossa.

Suvaitsevaisuuteen ja monikulttuurisuuteen liittyen muun muassa nuorten hankkeissamme käytämme mustavalkoisia rannekeita. Mustavalkoinen ranneke – stand up, stig upp – on rasimmin vastainen ranneke. Ranneketta jaettaessa jokaiselle nuorelle kerrotaan mitä rannekkeen pitäminen tarkoittaa. Haluamme huomioida kaikki, myös erityistarpeita omaavat lapset, nuoret ja aikuiset entistä paremmin tulevaisuudessa.

Kestävä kehitys ja luonnon kunnioittaminen ovat tärkeitä arvoja, ja niihinkin liittyen me olemme päättäneet kirjjata omia lausuntoja. Kierrätys on tämän päivän sana joka puolella. Mekin pyrimme siihen, että

emme ole roskaajia vaan luontoa ja ympäristöä kunnioittavia ihmisiä.

Pakkauskoost ovat yksi, tosin yksittäinen, huomattava asia. Missä koossa tavaroita tilataan, jotta ei ole sitten niin paljon hävitettävää kun lähdetään. Ja että jätämme alueet hyvään kuntoon poistuessamme. Pyrimme kouluttamaan tapahtumiin osallistuvia lapsia ja nuoria ymmärtämään, että olemme myös yksi osa luontoa. Kannustamme ja avustamme seuroja niiden työssä ympäristösuunnitelmiaan.

Sitoudumme noudattamaan omalta osaltamme olemassa olevaa säännöstöä. Me tulemme parantamaan ja kehittämään yhteistyötämme niiden organisaatioiden kanssa, jotka Suomessa valtakunnallisesti tätä vastaavaa työtä tekevät. Meidän koulutuksen ja kehityksen yksikköemme järjestää vuosittain entistä enemmän koulutusta näistä asioista. Jaamme materiaalia ja pidämme huolen, että ajankohtaista, voimassa olevaa materiaalia on saatavilla.

Emme myöskään palkitse huomionosoituksilla henkilöä, joka on selvitys- tai rangaistusmenettelyn kohteena. Tämä ei tarkoita sitä, että virheen tehnyt on ikuisessa pannassa. Rangaistuksen jälkeen jatkamme eteenpäin.

Päihteitä ja lääkkeiden väärinkäyttöä vastustamme. Liikuntaan ja urheiluun ei liitetä tupakan, nuuskan, huumeiden tai muiden päihteiden käyttöä tai lääkkeiden väärinkäyttöä. Myöskään valmentajat eivät ole tupakalla silloin kun lapset ovat katsomassa. Toki tupakointi saattaa kuulua heidän elämäänsä mutta se ei liity tapahtumiin missä myös nuoret ovat mukana. Huumeet eivätkä yleensääkään päihteet näy missään mainoslogoissa. Tätä kautta pyritään siihen, että nuoria ei innosteta päihteiden ja lääkkeiden väärinkäyttöön. Luonnollisesti henkilöstö ja vapaaehtoistoimijat saavat tähänkin liittyen koulutusta. Se on kirjattu joka puolelle ohjelmaamme, jotta sitä ei

unohdettaisi. Koulutusta on todellakin saatavissa.

Vastustamme väkivaltaa. Tavoitteenamme on toiminta, jossa ei esiinny fyysisistä eikä psyykkistä väkivaltaa. Se on kielletty kaikkien osapuolien välillä ja erityisesti nuorisopuolella on tähän kiinnitetty vahvasti huomiota. Puutemme kaikkiin kiusaamistapauksiin heti ja ne selvitetään aina loppuun asti. Olemme opetelleet sitä, että lasten kanssa sovitellaan, pyydetään anteeksi, kätellään, ja opetetaan myös molempia osapuolia siihen, että se mikä on sovitettu, se on sovitettu ja siihen ei palata. Sukupuolihäirintä on erityisesti kiellettyä ja tuomitavaa. Jos sitä ilmenee, olemme sitoutuneet siihen että tarvittaessa kaikki asiat viedään viranomaisten ratkaistavaksi.

Kaiken tämän mahdollistaa se, että talous ja hallinto ovat tasapainossa, eli toimimme taloudellisesti kestävällä tavalla. Tämän asian koimme erityisen tärkeäksi sen vuoksi että urheilutoiminnassa on mukana ihmisiä, jotka haluavat toimia mutta eivät välttämättä muista, että siihen toimintaan tarvitaan tänä päivänä rahaa. Jotta asiat olisivat hyvällä mallilla, päädyimme ottamaan myös tämän aiheen ohjelmaamme. Nimenomaan siten, että huolehditaan toiminnan pysyvän kestävällä pohjalla ja katsotaan että lakeja noudatetaan. Pyritään myös siihen, että asiat ovat avoimia ja että ihmiset pystyvät ottamaan niihin kantaa, eli niin kutsuttua kähmintää ei tapahtuisi.

Mitä jatkossa? Paljon on asioita pohdittu, paljon on asioita laitettu paperille mutta ne eivät ole suinkaan allekirjoitettuja vielä. Hallituksemme laittaa aikanaan oman puumerkkinsä, mutta tavoitteenme ei ole julkaisu, jonka laitamme hyllyyn, ja sitten olemme onnellisia, että meillä on täällä julkaisu. Eettiset pelisäännöt elävät ajassa.

Me emme ole tehneet kirjasta, vaan esityksen, joka on myös internetissä nähtävissä ja käytettävissä. Esitys elää ajassa: kun tu-

lee uusia asioita ja ideoita, ne kirjataan, ne työstetään ja ne otetaan jatkuvaan käyttöön.

Suurin unelmamme ja tavoitteenme on, että myös seurat lähtevät tekemään tätä työtä. En tarkoita, etteivätkö seurat ole sitä jo tehneet. Mutta toivomme, että ne, jotka vielä eivät ole aloittaneet, lähtisivät liikkeelle, ja ne jotka ovat aloittaneet, saisivat lisäpotkua omaan työhönsä.

Tehdään työtä yhdessä, pidetään huoli siitä että pohjalainen liikunta, niin Etelä-Pohjanmaan kuin Pohjanmaan maakunnassa, elää ja voi hyvin reilun pelin sääntöjä noudattaen. Ja tuottaa hyviä urheilijoita, hyviä liikunnan harrastajia, iloisia liikunnan harrastajia – sekä ennen kaikkea terveitä, pohjalaisia ihmisiä, jotka jaksavat omassa elämässään.

Roger Talerma
Suomen Olympiakomitean puheenjohtaja

SUOMEN OLYMPIAKOMITEA TÄNÄÄN JA HUOMENNA

Hyvät naiset ja herrat!

Ajattelin hiukan valaista sitä työtä, mitä Olympiakomiteassa tällä hetkellä tehdään ja mitä ajatuksia meillä on suomalaisen huippu-urheilun kehittämisen kannalta. Suomalaisella olympialiikkeellä on vahvat perinteet. Olympialiike on toiminut Suomessa jo pitkään ja täyttää parin vuoden kuluttua sata vuotta. Siinäkin mielessä on paljon vaalittavaa.

Muutama vuosi sitten opetusministeriön asettaman niin sanotun Kivistön työryhmän tehtävänä oli tehdä ehdotus huippu-urheilun valtakunnallisten kehittämis- ja toimintavastuiden sekä työnjaon selkiyttämiseksi opetusministeriön tukipolitiikan näkökulmasta. Työryhmän toiminnan tuloksena syntynyt muistio luovutettiin kulttuuriministerille viime kesänä.

Työryhmä esitti, että toimintavastuita ja -valtuuksia tulee suomalaisessa huippu-urheilussa selkiyttää ja keskittää, jotta ainakin kansallisesti keskeisissä lajeissa kansainvälinen huipputaso voidaan säilyttää tai saavuttaa. Suomen Olympiakomitean tulisi työryhmän mielestä ottaa vastuu suomalaisen huippu-urheilun kokonaiskoordinaatiosta ja kehittämisestä. Tähän vastuuseen kuuluisi myös valmennusmäärärahojen jakaminen nykyisille olympiastatuksen omaaville lajeille sekä ei-olympialajeille opetusministeriön myöntämästä määrärahasta.

Olympiakomitea on ilmoittanut opetusministeriölle olevansa valmis vastaanottamaan työryhmän esittämän huippu-urheilun laajan koordinointi- ja kehittämisvastuun. Toimintavastuiden laajentaminen tulee kuitenkin tapahtua asteittain Olympiakomitean perustoimintamäärärahan kasvun määrittämässä tahdissa.

Olympiakomitean tuen jakaminen nykyisten olympiastatuksen omaavien lajien ulkopuolelle edellyttää sitä, että nykyisin Olympiakomitealta tukea saavien lajien

kokonaistuen määrää on ensin voitu merkittävästi lisätä Olympiakomitean perustoimintamäärärahan kasvun avulla. Tämän määrärahan lisäyksen avulla Olympiakomitean tulee voida myös lisätä henkilöstöresurssejaan vastaamaan uusien tehtävien edellyttämää työmäärän lisäystä.

Valitettavasti vuoden 2005 aikana opetusministeriö ei osoittanut Olympiakomitean toimintamäärärahaan odotettua kasvua, joten osa suunniteltujen kehittämistoimenpiteiden toteutuksesta jouduttiin siirtämään vuodelle 2006. Vuonna 2006 toimintamäärärahaan mahdollisesti saatavan kasvun ja yritysysteistyöstä saatavan lisätuoton Olympiakomitea priorisoi käytettäväksi seuraaviin työryhmän toimenpidesuosituksiin:

1. Valmennuksen tehostaminen ja päätösmistien valmentajien määrän lisääminen
2. Nuorten lupaavien urheilijoiden tukiohjelman tehostaminen
3. Ohjaaja-valmentajakoulutuksen uudistuksen käynnistäminen
4. Joukkuepaloiluprojektien käynnistäminen

Nyt valtion tulo- ja menoarvioehdotuksessa on esitetty eri tavoin Olympiakomitean kautta kanavoitavaksi huippu-urheilun tukea noin 800 000 euroa enemmän kuin tänä vuonna. Kun lisäksi Olympiakomitea tulee onnistumaan erittäin hyvin tämän alkaneen olympiadin omatoimisessa varainhankinnassa – yrityssovimustuotot tulevat olemaan yli 5 miljoonaa euroa, kun ne edellisellä olympiadilla ne olivat 2,6 miljoonaa euroa, eikä tämä työ ole vielä päättynyt – voidaan ensimmäistä kertaa pitkään aikaan todeta, että nyt suomalaisella huippu-urheilulla on käytettävissään siinä määrin taloudellisia resursseja, että ne oikein suuntaamalla voidaan hyvällä syyllä odottaa tuloksia sekä Pekingissä 2008 ja toivotavasti jo sitä edeltävissä MM-tason kilpailuissa.

Olympiakomiteassa on päädytty tehostamaan valmennukseen suunnattavien varojen käyttöä siten, että vain selkeästi menestymismahdollisuuksia osoittaneet ja järjestelmällisesti huippu-urheiluvallennukseen keskittyvät ja panostavat lajiliitot saavat Olympiakomitealta lisääntyvää tukea. Tämä ei tarkoita sitä, että joku jää pois kerkasta – ketään ei jätetä ulkopuolelle. Mutta tarkoituksena on voimakkaasti pyrkiä keskittämään varoja tulevaisuutta silmälläpitäen niihin lajiliittoihin, joissa järjestelmät ovat kaikilta osin kunnossa.

Luonnollisesti menestymismahdollisuuksia omaavien urheilijoiden valmennuksen tukemisesta huolehditaan yksilötasolla, vaikka heidän lajiliittonsa ei pystyisikään ylläpitämään lajin huippuvalmennusjärjestelmää ja antamaan urheilijoilleen tarvittavaa tukea. Lajiliitoista, joissa liittotasolla järjestelmät eivät ole kunnossa, pyritään poimimaan hyvät, vahvat urheilijat, joilla odotetaan olevan menestymismahdollisuuksia. Jos sitten on lajiliittoja, joilla ei ole huippu-urheilijoita eikä myöskään hyvää järjestelmää, myöskään nämä liitot eivät jää tuen ulkopuolelle. Näitä liittoja pyritään auttamaan ja konsultoimaan siten, että järjestelmä saataisiin kuntoon, jotta pitemmällä aikavälillä pystyttäisiin toimimaan määrätietoisesti ja positiivisesti sekä kehittämään kyseisiä lajiliittoja.

Lajiliittojen valmennustoiminnan tukemisen ohella on lahjakkaiden nuorten urheilijoiden tukiohjelmalla merkittävä asema Olympiakomitean toiminnan painotuksissa. Opinnonohjaus ja terveydenhuollon palvelut sairauskuluvakuutukseen antavat hyvät lähtökohdat valmentautumiselle. Nuorten EYOF (European Youth Olympic Festivals) -kisat ovat hyvä mahdollisuus saada kovaa kansainvälistä kilpailukokemusta ja aistia monilajikisojen henkeä. Nämä kisat ovat hyvin suosittuja sekä kesä- että talvilajien osalta. Suomessa on järjestetty vuonna 2001 Vuokatissa talvilajien kisat ja Tampere toimii järjestäjänä vuosikymmenen lopulla.

Tukiohjelman keskeisenä pyrkimyksenä on parantaa nuorten lahjakkaiden urheilijoiden päivittäisvalmennuksen tasoa. Liian moni nuori urheilija on vailla oman pätevän valmentajan valvovaa silmää päivittäisissä harjoituksissaan. Tämä on ehkä yksi meidän suurimpia ongelmiamme tällä hetkellä. Juuri siksi valmennukseen panostetaan.

Vuonna 2005 käynnistettiin yksilölajien nuorten tukiohjelman valintamenettelyn uudistaminen. Tällöin siirryttiin kaksivuotisiin valintoihin aikaisempien yksivuotisten valintojen sijaan sekä talvi- että kesälajeissa. Vuoden 2006 aikana tarkastellaan mahdollisuutta siirtyä jopa kolmivuotisiin valintoihin vieläkin pitkäjänteisemmän valmentautumisen varmistamiseksi. Urheilijat valmentajineen voivat käyttää myönnetyn taloudellisen tuen valmentautumiseensa lajiliiton kanssa sovitulla tavalla.

Ohjelman valittujen urheilijoiden valmentautumisen seurantaä kehitetään aikaisempaa intensiivisemmäksi. Urheilijat valmentajineen toimittavat Olympiakomitealle valmentautumisen vuosi- ja pitkäntähtäimen suunnitelman, vuosittaisen budjettisuunnitelman sekä opiskelu-/työurasuunnitelman. Valmentautumisen, budjettisuunnitelman ja opiskelu-/työuran etenemistä seurataan vuosittain raportoinnin ja henkilökohtaisten keskustelujen avulla.

Vuoden 2006 aikana tavoitteena on palkata 15–20 uutta päätoimista, nuorten urheilijoiden valmennuksesta vastaavaa valmentajaa. Lopullisena tavoitteena on vuoteen 2010 mennessä palkata yhteensä 60 uutta päätoimista valmentajaa. Valmentajien toimenkuvassa ovat keskeisessä roolissa varsinaisen urheiluvalmennuksen lisäksi myös kasvatukselliset asiat.

Nuorten urheilijoiden valmennuksen kehittämisen rinnalla Olympiakomitea jatkaa hyvää palautetta saanutta ohjelmaansa urheilijoiden urheilu-uran aikaisen opiskelun tukemiseksi ja opiskelun ja harjoittelun

joustavaksi yhdistämiseksi ja kannustaa lajiliittoja urheilijoiden opiskelu- ja urasuunnitelmien toteuttamiseen myös liitto- ja seurasatolla. On selvää että tämä toiminta ei jää yksinomaan Olympiakomitean vastuulle, vaan kokonaisvaltaiseen vastuuseen on mobilisoitava seurat ja liitot. Näin luodaan paremmat mahdollisuudet myös toiminnan tuloksille.

Urheilijoiden opinto-ohjauksen tavoitteena on opiskeluun ja muuhun elämänuraan liittyvien tarpeiden huomioiminen kokonaisvaltaisesti osana urheilijan valmennus- ja opiskeluprosessia. Kehittämistyöstä vastaa Olympiakomitean opintokoordinaattori Tuuli Merikoski-Silius toimien linkkinä urheilijoiden, valmentajien, oppilaitosten ja muiden osallisten välillä. Henkilökohtaista ohjausta tarjotaan Olympiakomitean ja Paralympiakomitean tukiurheilijoille. Ohjauksen perustana ovat urheilijoiden täyttämät opiskelusuunnitelmat sekä urheilijoiden ja valmentajien yhteydenotot.

Urheilijoiden ja valmentajien työllistymistä ja urasuunnittelua tuetaan viime vuoden lopulla käynnistyneen Olympiakomitean ja Adecco Finland Oy:n yhteisen Huippu-urheilusta työelämään -ohjelman avulla. Projektin kohderyhmänä ovat Olympiakomitean ohjelmien piirissä olevat yksilö- ja joukkuelajien urheilijat ja valmentajat. Ohjelman käytännön toteutuksesta vastaa Adecon palveluksessa, mutta käytännössä Olympiakomitean henkilöstötiimissä, työskentelevä projektipäällikkö Virpi Ojakangas-Palmunen tehden yhteistyötä Olympiakomitean opintokoordinaattorin kanssa.

Näyttää siltä, että yritysten kanssa tehtävän lisääntyvän yhteistyön ja siitä saatavien lisääntyvien talousresurssien seurauksena Suomen Olympiakomitean aatteellista kasvatustoimintaa voidaan tehostaa nyt myös laajemmin. Olympia-Akatemiahan on jo vuosia toteuttanut Suomen kouluissa olympiakasvatusohjelmaa. Yli kolmesataa koulua on tähän mennessä käyttänyt opetuk-

sessaan Olympia-Akatemian laatimaa olympiakasvatusaineistoa. Aineistoa päivitetään parhaillaan Torinon talviolympialaisiin liittyvällä sisällöllä.

Nyt yritysten tuella on tarkoitus merkittävästi tehostaa tätä olympiakasvatusohjelmaa. Olympiakomitea palkkaa henkilön määräaikaaisesti välittämään kaikille Suomen kouluille tietoa olympiakasvatusohjelman aineistosta ja aktivoimaan kouluja sen käyttöön. Lisäksi kouluille laaditaan valmiit aineistopaketit Torinon kisojen aikana toteutettaviin koulujen olympiapäivä- tai olympiaviikkotapahtumiin. Aineistopaketissa on malliohjelmia tapahtumista, olympiateemaista oheisaineistoa, kuten olympialippuja, olympiahymnikasetti ja palkintoja kisatapahtumiin. Suomen Olympiakomitean lahjakkaille nuorille suunnatun tukiohjelman nuoret urheilijat toimivat kotipaikkakunnillaan koulujen olympiakasvatustapahtumien lähettiläinä.

Uskon, että nyt käynnistyvällä ohjelmalla voidaan hienosti viedä kaikkiin kouluihin olympialaista perussanomaa ja lähestyä olympiakasvatuksen tavoitetta, joka on henkisesti ja fyysisesti tasapainoinen; yhteistyökykyinen, suvaitsevainen, rauhan- ja voimallinen, hyväkuntoinen ja reilun pelin säännöt omaksunut nuori.

Haluan välittää kiitokset Olympia-Akatemialle sen tekemästä arvokkaasta kasvatustyöstä ja toivottaa menestystä tulevalle toiminnalle!

*Tuuli Merikoski-Silius
Opintokoordinaattori, Suomen Olympiakomitea*

NUOREN URHEILIJAN OPIKSELU JA URHEILU-URA

Puheenjohtaja Anja Järvinen mainitsi, että Pierre de Coubertin suunnitellensa moderneja olympiakisoja korosti kehon, tahdon ja mielen tasapainoa. Menen vielä kauemmaksi, antiikin Kreikkaan ja antiikin olympialaisiin. Myös siellä kehon ja mielen tasapainoa korostettiin urheilijoiden valmistautuessa olympiakisoihin. Oli yhtä tärkeää sivistää itseään kuin harjoitella fyysisesti. Itse olympiakisojen aika-

na paikalla oli runoilijoita, filosofeja ja muita oppineita varmistamassa sen, että urheilijat saivat myös henkisiä haasteita. Tiedämme, että nykypäivän olympialaisissa tilanne ei ole ihan sama, ja asiaan täytyy kiinnittää eri tavalla huomiota.

Suomessa tilanne on aika hyvä. Opiskelu käsitetään osaksi kilpa- ja huippu-urheilua, se kuuluu järjestelmäämme. Järjestelmä kannustaa, ja sen on kannustettava urheilijoita kouluttautumaan huippu-urheilu-uransa aikana. Toisaalta on mahdollistettava myös yksilölliset ratkaisut: kaikki urheilijat eivät mene samassa putkessa ja tee samanlaisia ratkaisuja. On tuettava myös niitä erilaisia ratkaisuja.

Samalla tietysti koulutus- ja opintotukijärjestelmän pitää huomioida urheilijoiden, jos ei ongelmia, niin ainakin erityishaasteet. Esityksessäni kerron, millaisten valintojen edessä urheilijat ovat, millaisia haasteita opiskelevilla urheilijoilla on ja miten haasteita ratkaistaan; ja millaisia rooleja eri tahoilla on urheilijoiden kouluttautumisen tukemisessa.

Lähdetään liikkeelle 12-vuotiaista, jolloin monesti valitaan oma laji. Tuossa iässä urheiluvaatimukset alkavat kasvaa, harjoitusmäärät kasvavat, tulee enemmän kilpailumatkoja ja leirejä, ja osassa lajeista urheilu alkaa vaikuttaa jo koulunkäyntiin. Tässä vaiheessa on tärkeää löytää hyvä yhteistyö koulun, valmentajan, seuran ja urheilijan välillä, jotta yhteistyö toimisi myös myöhemmin, jolloin haasteet yhä kasvavat.

Järjestelmämme tarjoaa tässä vaiheessa urheilupainotteisia oppilaitoksia, joissa voi olla joko lajivalmennusta muutaman keran viikossa tai liikuntaa on lisätty – molemmat aivan hyviä vaihtoehtoja. Peruskoulun viimeisellä, yhdeksännellä, luokalla eli noin 15-vuotiaana urheilijatkin joutuvat miettimään, lähteäkö jatkamaan lukioon vai valitako ammatillinen koulutus. Lukion osalta urheilija miettii, mennäkö lähimpään lukioon, johon suurin osa ystävistä ja kavereista menee, vai mennäkö urheilulukioon, jos paikkakunnalla on sellainen, tai urheilupainotteiseen lukioon, joka tarjoaisi valmennusta ja joustavia opiskelumahdollisuuksia. Joku ehkä miettii, että lähteekö toiselle paikkakunnalle kokonaan. Seinäjoelta on lyhyt matka Kuortaneelle, mutta talvilajien urheilijan voi olla järkevää lähteä vaikka Vuokattiin. Alppilajien kilpailija taas voi valita Rukan tai Nilsiän alppikoulun. Tällaisia ratkaisuja urheilijan on tehtävä.

Urheilulukiot ovat hyvin tunnettuja mutta ammatillisen puolen vaihtoehtoja ei urheilun parissa eikä ehkä muutenkaan yhteiskunnassa tunneta vielä niin hyvin. Valintamahdollisuuksia on kuitenkin paljon. Jos tuntuu, ettei lukio ei ole oikea ratkaisu, vaan haluaa opiskella enemmän käytännönläheisesti ja valmistua ammattiin, silloin ammatillinen koulutus on erittäin hyvä vaihtoehto. Näitä valintoja tehdessään urheilija saa toivottavasti tukea paitsi vanhemmilta, myös valmentajilta ja muilta tärkeiltä ihmisiltä miettiessään, mitkä ovat hänen kehittymismahdollisuutensa urheilijana. Kannattaako satsata ja lähteä Tahkolle alppikouluun tai Vuokattiin hiihtoa harjoittelemaan vai ollako omalla paikkakunnalla ja siirtääkö huippu-urheilutavoitteita – vai jatkaako harrastajana. Palloilulajeissa pitää miettiä, mitä oman paikkakunnan seura tarjoaa. Onko siellä semmoinen seurajoukkue, jossa on kehittymismahdollisuudet?

Puheenjohtaja viittasi puheessaan siihen, että nuorista urheilijoistamme kolmasosa

harjoittelee päivittäin ilman valmentajaa. Se on ihan totta ja se on yksi meidän urheilumme haasteista. Myös tässä peruskoulun jälkeisessä elämänvaiheessa tietysti pitää ottaa huomioon valmennustilanne.

Joku urheilija miettii tässä vaiheessa jo sitä, että valitako urheilu vai opiskelu, tai ajattelee sitä, että peruskoulun jälkeen alkaakin satsata pelkästään urheiluun. Onneksi meillä ei näitä jälkimmäisen kaltaisia urheilijoita ole kovin paljon. Esillä olevissa kuvissa on kaksi erilaista esimerkkiä. Miina Blomqvist, golfpelaaja, jätti lukion kesken ja kiertää nyt ammattilaisena golfkisoja. Se on hänen kohdallaan varmasti ollut oikea ja mietitty ratkaisu. Jarkko Nieminen taas on toisenlainen esimerkki. Hän kun voitti aikanaan US Openin juniorisarjan, joten hänellä olisi ollut mahdollisuus jo silloin lähteä ammattilaiseksi. Mutta hän teki toisenlaisen ratkaisun, jäi Turkuun Aurajoen lukioon, kirjoitti ylioppilaaksi ja lähti vasta sitten ammattilaisuralle. Jarkko on itse todennut, että valinta oli myös riski, koska olisi voinut käydä niin, että peliura ei olisikaan edistynyt ja hän ei olisi ikinä päässyt ammattilaiseksi. Nyt me tiedämme, että hänkin teki oikean ratkaisun.

Viimeisimpänä esimerkkinä voisi olla jalkapallomaajoukkueessa debytoinut Ari Nyman Turusta, joka myös jätti lukion kesken ensimmäisen vuoden jälkeen. Valmentaja, koulu ja opinto-ohjaaja tekivät kovasti töitä sen eteen, että hän olisi jatkanut opin-tojaan. Mutta Ari itse päätti, että hän haluaa keskittyä jalkapalloon ja tavoitella ammattilaisuraa. Se on hänen ratkaisunsa ja on tärkeää, että hänen ympärillään olevat ihmiset tukevat tätä ratkaisua.

Jos nuori urheilija lähtee kotoa, niin tietysti mitä nuoremasta urheilijasta on kyse, sitä tärkeämpää on kunnollinen turvaverkko. Urheilulukioiden osalta tiedämme, että Kuortaneella turvaverkko toimii, ja siellä urheilijan päivittäisvalmennus ja kaikki muu elämä on hyvin hoidettua. Mutta jos urheilija lähteekin vaikka Helsinkiin pelaa-

maan jalkapalloa, niin ei riitä, että hänellä on pelipaikka siellä ja ehkä asunto osoitettuna. Opiskelupaikkakin voi olla, koska on kysymys 16-vuotiaasta urheilijasta. On varmistettava, että lähellä on joku, joka auttaa ja neuvoo erilaisia asioita mistä pitää huolehtia.

Urheilijan valinnat jatkuvat toisen asteen koulutuksen jälkeen 18–19-vuotiaana. Kutsuntaiässä ainakin miesurheilijamme joutuvat miettimään, missä ja koska suorittaa maanpuolustusveloitteen. Onko paikka Urheilukoulussa Lahdessa vai suorittaanko palvelus jossain lähivarskunnassa? Tästäkin on varmasti erilaisia mielipiteitä ja kokemuksia. Armeija-aika on erittäin haasteellinen urheilijoille, koska kuormituksen ja levon suhteen sekä harjoittelutasapainon löytäminen on todella vaikeata. On tehtävä tiivistä yhteistyötä urheilijan ja valmentajan kanssa. Urheilijan täytyy tuntea itsensä ja luottaa omiin tuntemuksiinsa.

On muistettava myös siviilipalvelus. Meillä urheilussa on aika sisäänrakennettuna itsestäänselvyytenä se, että urheilija suorittaa armeijan. Mutta on myös urheilijoita, jotka joko vakaumuksestaan tai oman urasuunnittelunsa perusteella haluaisivat mennä siviilipalvelukseen, suorittaa siisteissä sisätoissa 12 kuukauden palveluksen ja saada ehkä työkokemusta. Myös tätä valintaa meidän täytyy kunnioittaa.

Entä välivuosi? Tiedämme, että moni urheilija lukion tai ammatillisen puolen tiiviissä opiskelurytmissään haaveilee pitävänä valmistuttuaan välivuoden ja panostavansa urheiluun täysillä. Siitäkin on sekä hyviä että huonoja esimerkkejä. Osa urheilijoista kehittyi urheilijana välivuoden aikana: pääsee aivan eri tasolle, josta on hyvä jatkaa aikuisten sarjoihin. Osa urheilijoista taas kokee täydellisen harjoitteluun keskittymisen raskaana tai painostavana. Joku saattaa harjoitella liikaa ja ylikunnosta palautuminen voi kestää useita vuosia. Välivuotta mietittäessä on

myös muistettava, että korkeakoulu suosivat valinnoissaan juuri valmistuneita. Myös toisen asteen opinnoissa saavutetun hyvän opiskelurytmin säilyttäminen on tärkeää.

Tässä ikävaiheessa, parikymppisenä, ovat edessä urheilu-uran – ja kenties koko elämänsä – kannalta haasteellimmat vuodet. Urheilussa vaatimukset kasvavat dramaattisesti siirryttäessä aikuisten sarjoihin. Samaan aikaan urheilijoiden on tehtävä elämässään valintoja, joilla on kauaskantoisia seurauksia. Opiskelun osalta on valittava, lähteikö jatkamaan opiskelua ammattikorkeakouluun tai yliopistoon. Kaiken kaikkiaan voi sanoa, että meidän urheilijamme ovat erittäin motivoituneita ja kunnianhimoisia myös opiskelussa. Kun heiltä kysyy, minkä takia he haluavat opiskella urheilu-uran ohessa, he pitävät tärkeänä urheilu-uran jälkeisen elämän turvaamista. Samaten urheilijat haluavat elämäänsä muuttamaan sisältöä kuin harjoittelun.

Oman alan löytäminen ei ole helppoa. Alavaihtoehtoja on valtava määrä. Miten löytää juuri oikea ala itselleen? Millä paikkakunnalla opiskella? Millaiset harjoitteluolosuhteet siellä on? Ymmärtääkö oppilaitos urheilijoita, onko siellä joustomahdollisuuksia opinnoissa? Miten valmentajakysymys järjestyy? Meillä on nuorissa urheilijoissa paljon sellaisia, joilla ei ole ollenkaan valmentajaa, tai joiden valmentaja asuu muulla paikkakunnalla. Hieinan yli kaksikymppisten ryhmässä tilanne on sama. On paljon urheilijoita, joiden päivittäisharjoittelua ei seuraa kukaan ja valmennus on enemmän käytäntövalmennusta. Jos halutaan huippu-urheilutuloksia, tämä on ongelmallista.

Palloilulajien urheilijat miettivät, mihin seuraan saada sopimus. Puheenjohtaja mainitsi urheiluakatemiati. Nehän ovat aika uusi ilmiö suomalaisessa huippu-urheilun valmentautumisjärjestelmässä. Urheiluakatemiati ovat yhteistyöverkostoja, joihin kuuluvat paikkakunnan oppilaitokset, ehkä kunta, koulutoimi, sivistystoimi, liikunta-

toimi, urheiluseurat, lajiliitot, ehkä aluejärjestöt ja erilaisia tukipalvelujen tarjoajia. Urheiluakatemioiden yhteistyöverkoston tavoitteena on tukea urheilijoitten päivittäisvalmennusta, mahdollistaa ammattivalmentajapaikkoja sekä erityisesti tukea urheilijoitten opiskelua toisen asteen jälkeen.

Urheiluakatemioiden saaneet alkunsa Pohjois-Pohjanmaalta, Oulusta vuonna 2001. Vaasassa toimii myös urheiluakatemia ja tiedän, että myös täällä Etelä-Pohjanmaan alueella on suunnitteilla paikallinen urheiluakatemia. Osa urheilijoista tekee toisen asteen opiskeluiden jälkeen päätöksen päätoimisesta harjoittelusta. He valitsevat ammattuurheilijan osan, vaikka palkkaa ei vielä tulekaan. Osassa lajeista tämä valinta on aika välttämätöntä. On lajeja, joissa parikymppisenä pitää jo olla hyvin lähellä maailman huippua tai maailman huipulla, jotta satsaaminen kannattaa.

Toisissa lajeissa on järkevämpää asettaa tavoitteet ja suunnitelmat vähän kauemmaksi. Kestävyyslajit ovat hyvä esimerkki siitä, että kaksikymppisen urheilijan on vähän ”turha” jäädä päätoimisesti harjoitteluun, kun kuitenkin se menestys tulee ehkä vastaan lähempänä kolmeakymppiä. Toki myös tutkinnon jälkeistä tilannetta pitää miettiä. Voiko urheilun yhdistää työhön? Tästä kertoo enemmän Virpi Ojakangas-Palmunen omassa osuudessaan.

Katsottaessa tilastoista suomalaisten nuorten urheilijoiden opiskeluaktiivisuutta voidaan tuloksista olla aika ylpeitä. Alle 18-vuotiaista kilpaurheilijoista lähes kaikki opiskelevat. Maajoukkueoiminnassa olevista prosentiosuus on melkein sama. Jos verrataan lukemia koko väestöön, urheilijat opiskelevat keskimäärin enemmän kuin muut samanikäiset nuoret. Välillä me urheilussa olemme liiankin vaatimattomia ja tuomme esille negatiivisia asioita. Mutta voimme sanoa, että tässä suhteessa on onnistuttu hyvin.

Maajoukkueoiminnassa mukana olevista olympiakomitean tukiurheilijoista opiskelijoiden osuus on lähes puolet, mikä todellakin on hyvä tilanne. Kysymys ei ole siitä, etteivätkö suomalaiset huippu-urheilijat haluaisi koulutautua. Enemmänkin lienee kysymys siitä, minkälaisia mahdollisuuksia opiskeluun annetaan.

Urheilu-uran lopettaminen on, tapahtuu se sitten kaksikymppisenä tai kolmeviitosena, suunniteltuna tai suunnittelemattomana, urheilijan uralla iso juttu. Miten siirtyä urheilun parista, rakkaasta työstä, rakkaasta harrastuksesta, normaaliin, ehkä vähän tylsäänkin elämään – suurilta stadioneilta arkiseen elämään? Se voi olla haasteellista, mutta tässäkin suhteessa ei kannata olla liian negatiivinen. Urheilijat pääsääntöisesti selviytyvät tästä vaiheesta erittäin hyvin.

Toki jos ei mitään toimenpiteitä tehdä urheilu-uran aikana, sen päättymisen voi olla aika hankalaa. Joutuu aloittamaan siviiliuran rakentamisen pohjalta. Parempi vaihtoehto on, että siirtymävaihetta tuetaan. Mutta tavoiteltavaa tietysti olisi, että urheilijat voisivat opiskella, tehdä työtä ja pitää ammatitaitoaan yllä myös urheilu-uran aikana. Sillä olisi kenties positiivinen vaikutus myös urheilutuloksiin.

Voi vaikuttaa siltä, että meillähän on kaikki ihan kunnossa. On kuitenkin myönnettävä, että huippu- tai kilpaurheiluvallentautumisen ja opiskelun yhdistäminen on haasteellista. Ensinnäkin ajankäyttö: vaikka urheilijat ovat hyviä ajankäytön hallinnassa ja suunnitelmallisuudessa, se on kuitenkin ongelma. Tekemiemme selvitysten mukaan parhaimmillaan – tai oikeastaan pahimmillaan – urheilijat opiskelevat ja harjoittelevat yli 60 tuntia viikossa. Se tarkoittaa oikeastaan kahden työn tekemistä. Ylikuormituksen vaara on aika suuri.

Toisaalta meillä on urheilijoita, joilla on eräänlainen alikuormitustila. On urheilijoita, jotka eivät tee muuta kun urheilevat.

Vaikka urheilussa siinäkin on tarpeeksi tekemistä, tällaiselta urheilijalta puuttuvat usein henkiset haasteet, mikä voi vaikuttaa myös urheilusuoritukseen. Kaikki tekeminen saattaa muuttua ”veteläksi”, mikä voi näkyä myös harjoituksissa.

Talvilajien urheilijat ovat erityisen suurten haasteiden edessä. Kilpailukausi on samaan aikaan kuin kaikista tiivein opiskelukausi. Opiskelussa on kuitenkin tärkeää, että opiskelija on osa opiskeluyhteisöä. Paljon poissaoleva urheilija ei opi tuntemaan erilaisia käytäntöjä ja ihmisiä opiskelupaikassaan, mikä voi aiheuttaa hankaluksia.

Myös opintoalat poikkeavat toisistaan. On aloja, joilla on tiukat läsnäolovaatimukset. On opinahjoja, joissa opiskelu on aika koulumaista, läsnäoloa vaaditaan paljon. Myös lajikulttuureissa on eroja. Joissakin lajeissa opiskelu liittyy luontevasti valmentautumiseen. Ehkä suunnistus on tästä parhain esimerkki. Siellä on itsestään selvää, että vaikka tähdätään maailman huipulle, niin siinä ohella myös opiskellaan. Myös freestylemaajoukkue on tässä suhteessa positiivinen esimerkki. Lajin sisällä suhtaudutaan positiivisesti opiskeluun. Nuoret urheilijat saavat maajoukkueatasolle yllettyään viestin, että on tärkeää hankkia opiskelupaikka ja opiskella samalla kun kilpailee.

Nykyään yhä useammin uutisissa tulee esille, että opiskelijoiden pitäisi valmistua nopeammin ja työelämään pitäisi siirtyä nopeammin. Käytännössä yliopistojen opintoaika on rajattu. Onneksi urheilu on lain perusteluissa mainittu syyksi saada lisää opintoaikaa, jos urheilija ei valmistu määräaikaisten puitteissa.

Myös toimeentulo-ongelmat koskettavat urheilijoita. Lehtiä lukemalla saa kylläkin sellaisen käsityksen että urheilijat tienaaavat hyvin; sponsoritulot ja palkintorahat ovat mahtavat. Täytyy sanoa että suurin osa opiskelevista urheilijoista elää kuten muut-

kin opiskelijat eli opintotuen varassa. Ainoa ero taitaa olla se, että kun jotkut muut opiskelijat voivat rahoittaa elämäänsä käymällä töissä, urheilijaopiskelija saa projektiinsa mahdutettua enää työssä käymistä. Näin ollen urheilijoillamme on oikeasti taloudellisia vaikeuksia. Siinä suhteessa oli erittäin mukava kuulla että Urheilijoiden ammattienedistämissektion yhteyteen on suunnitteilla lisätukea.

Tällä hetkellähän säätiö on voinut tukea vuosittain noin 70 opiskelevaa urheilijaa – tarvetta olisi kyllä suurempaan määrään. Miksi opiskelevilla urheilijoilla on taloudellisia ongelmia? Kuten tiedetään, opintotuki ei riitä. Muut opiskelijat voivat käydä töissä mutta urheilija ei voi paikata tilannetta työssäkäynnillä. Lisäksi monet urheilijat opiskelevat vähän hitaammin eikä opintotuki riitä koko tutkinnon suorittamiseen. Erityisesti talvilajit ovat tässä haasteisessa asemassa. Toisaalta taas meillä ei ole jakaa valmennustukea kaikille huipulle tähtääville urheilijoille, ja kuten sanottua, sponsori- ja kilpailutulot ovat usein hyvin pieniä.

Mikä sitten neuvoksi? Urheilijan oma aktiivisuus ja suunnittelu! Pallo haltuun! Kun aloittaa opinnot korkea-asteella, tai toisella asteella, kannattaa heti panostaa siihen, että oppii tuntemaan opiskelukäytännöt ja pääsee sinuiksi opiskelun kanssa. Ehkä jopa sillä seurauksella, että hetkellisesti valmentautuminen jää taka-alalle.

Mielestäni urheilijoille pitää antaa tehostettua opintojen ohjausta. Nykyinen yliopistolaki velvoittaa antamaan opiskelijoille opinto-ohjausta. Meillä on tässäkin yhteydessä jotain painettua sanaa, jotain kättä pidempää apuna, eli sivistysvaliokunnan mietintö, joka korostaa muun muassa sitä että urheilijoiden pitää tehdä aidosti joustava opiskelusuunnitelma. Mietintö velvoittaa yliopistoja huomioimaan erityistarpeet – oli se sitten tieteen, taiteen, tai urheilun lahjakkuus – henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa.

Erilaisiin urheilija- ja opintoratkaisuihin meillä on keinoja vaikka kuinka paljon: on virtuaaliopintoja, on etäopintoja ja niin edelleen. Kyse on enemmän siitä että ne otetaan käyttöön ja että oppilaitoksessa ymmärretään, mitä tarkoittaa huippu-urheilijan opiskelu. Se ei ole mitään harrastelua vaan se on aidosti tarpeellista toimintaa. Tämän ymmärryksen vieminen oppilaitoksiin on tärkeää, ja se on tietysti meidän urheiluihmisten asia tehdä se.

Yhtä lailla pitää huomioida, että valmennuksessa ymmärretään mitä tarkoittaa kun urheilija opiskelee. Ei niin että valmentajan tarvitsisi olla opinto-ohjaaja tai tuntee opintorakenteita erityisen hyvin, mutta täytyy olla joku käsitys siitä, miten urheilijan opiskelu vaikuttaa valmentautumiseen. Mikä siis voisi olla valmentajan ja seuran rooli? Esimerkiksi se, että on aidosti kiinnostunut urheilijasta; ei pelkästään suorituksesta, vaan kokonaisuudesta.

Tavoitteena on urheilijan tukeminen erilaisissa valinnoissa sekä opiskelu- ja valmennussuunnitelman tekeminen yhtä aikaa, jotta välttyään pahimmilta ”törmäyksiltä” ja voidaan ennakoida. Eli jos on valmennuksessa tiukkaa, silloin ei tulisi samaan aikaan pahin tenttikausi tai koeviikko.

Yhteistyö pitää aloittaa jo yläasteikäisenä, opettajien ja valmentajien johdolla. Urheilija ei ole ainoa joka vie asiaa eteenpäin.

Mikä sitten on lajiliiton rooli? Myös liiton täytyy olla kiinnostunut urheilijasta muutenkin kuin ”suorituskoneena” Lajiliiton vastuulla on myös nimetä opintovastaava tai opiskeluasioista vastaava. Tehtävä voi olla jonkun valiokunnan vastuulla. Jääkiekkoliitto on tässä ollut edelläkävijä. Liitto on yhdessä SM-liigan ja pelaajajyhdistyksen kanssa palkannut oman kiekkooponsa, joka vastaa jääkiekkoilijoiden opiskeluasioista. Suurista liitoista myös Palloliitolla olisi tärkeätä olla oma opinto-ohjaaja. Monilla luottamushenkilöillä on kontakteja oppilaitoksiin: liittojen hallituk-

sissa on opettajia ja rehtoreita, ja heidän osaamistaan on käytetty tässä yhteydessä hyväksi. He tietävät, mitä oppilaitosmaailma on ja mitä urheilu on. Näiden kontaktien hyödyntäminen on tärkeätä.

Virpi Ojakangas-Palmunen
Projektipäällikkö, Adecco Oy

URHEILIJAN SJOITTUMINEN TYÖELÄMÄÄN

”Tavoitteena on kasvattaa nuorista henkisesti ja fyysisesti tasapainoisia, yhteistyökykyisiä, suvaitsevaisia, hyväkuntoisia ja rauhantahtoisia kansalaisia, jotka noudattavat elämässään reilun pelin sääntöjä.” Tämä kuulostaa hienolta ja mitä paremmin tässä onnistumme – yhdessä työtä tehden – sitä enemmän meillä kasvaa yhteiskuntavastuullisia nuoria ja vähän vanhempiakin urheilijoita myös työelämän tarpeisiin.

Täälläkin on paikalla varmasti paljon ihmisiä työelämän eri toimialoilta. Työelämän kannalta katsoen voisi muotoilla, että urheilun kautta on työelämään mahdollisuus saada mukaan ihmisiä, joilla henkinen ja fyysinen työkyky on korkealla tasolla. Urheilun parissa kasvaa tiimitaitoisia työntekijöitä työelämään, ja suvaitsevaisia ja avorakattaisia ihmisiä työyhteisöihin.

Suomen olympiakomitea ja Adecco Finland solmivat reilu vuosi sitten yhteistyösopimuksen urheilijoiden uran ohjauksesta. Tämä ohjelma toimii nimellä ”Huippu-urheilusta työelämään”. Kansainvälinen Athlete Career Program toimii tällä hetkellä yli kahdessakymmenessä maassa. Suomi oli kahdeksas maa, joka käynnisti tämän ohjelman. Tämä yhteistyökumppanuussopimus on luonteeltaan ei-kaupallinen.

Adecco toimii hyvin laajasti kaikkialla maailmassa: yli 70 maassa tällä hetkellä. Urheilijoiden kannalta tämä on tärkeää, sillä urheilijat ovat kansainvälisiä ihmisiä ja he ovat uransa aikana oppineet toimimaan kaikkialla maailmassa. Monet haluavat urheilu-uransa päätyttyä saada työssään haasteita kansainvälisesti. Yhteistyökumppanuus ison kansainvälisen yrityksen kautta mahdollistaa asian.

Myös Suomessa Adecco on hyvin laajasti levittäytynyt. Sen ansiosta voimme tämän ohjelman kautta mennä lähelle urheilijaa sinne, missä hän harjoittelee, tai missä hän asuu, tai missä hänen perheensä asuu. Eri

Adecon yksiköissä ympäri Suomea pääsee tapaamaan urheilijoita. Adecco toimii myös hyvin laajasti eri toimialoilla – aivan kuten urheilijoiden koulutustaustat ovat aivan laidasta laitaan eri toimialoilla.

Toimin työparina Olympiakomitean opintokoordinaattori Tuuli Merikoski-Siliuksen kanssa. Tiivis yhteistyö, jota Suomessa toteutetaan – uskokaa tai älkää – toimii esimerkiksi kaikkialla maailmassa. Suomen Olympiakomitea on strategiassaan määritellyt tärkeäksi, että urheilija pystyy jo urheilu-uransa aikana huolehtimaan opinnoistaan. Urheilijasta huolehditaan kokonaisvaltaisesti ja pyritään sitä viestiä viemään eteenpäin. Jo tällä hetkellä olemme esimerkkejä ympäri maailmaa.

Yhteistyöohjelman puitteissa tarjotaan myös valmentajille tukea, joka rohkaisee heitä heittäytymään valmennuksen saralle. Valmentajien on urheilijoiden tapaan tärkeä oppia tietämään asioita, joita valmennusuran aikana voi tehdä, jotta siirtyminen urheilun ulkopuolelle onnistuu halluudessa.

Käytännön toimenpitein ohjelma kiinnittää huomiota huippu-urheilijan erityishaasteisiin työhaussa. Puhutaan konkreettisista asioista, kuten CV:n tekemisestä, esittelykirjeen laatimisesta, työhaastattelukäyttäytymisestä ja niin edelleen. Yksi urheilijoiden haasteista työhaussa liittyy juuri työhaastatteluun. Moni urheilija on ensimmäistä työtään hakiessaan aika iäkäs, mutta silti työhaussa kokematon. Siksi tämän tyyppinen harjoittelu on koettu tärkeäksi.

Ohjelman kautta urheilija saa työhaun kanavia. Opinonsa muutaman vuoden sisällä hankkinut on jo oppilaitoksestaan saanut hyvin tietoa työhaun kanavista, mutta jos opinnoista on muutama vuosi aikaa, on hyvä käydä kanavia läpi.

Verkostoituminen on yksi iso, merkittävä kokonaisuus ohjelmassamme. Monen ur-

heilijan kanssa tätä asiaa läpi käydään, ja tämä liittyy sekä urheilu-uransa jatkavien että uransa lopettaneiden urheilijoiden kanssa toimimiseen. Monella urheilijalla ei ole käsitystä siitä, minkälainen alku heillä on työelämän kannalta jo siinä, että he ovat tunnettuja ja heillä on yhteistyökumppaneita eri toimialoilla. Urheilijoilla on paljon kontakteja, joita he voivat hyödyntää, jos vain tulevat ajatelleeksi ja jos osaavat niitä verkostoja tehokkaasti käyttäen.

Monille urheilijoille tulee yllätyksenä, kuinka pitkän listan he itse asiassa pystyvät listaamaan yrityksiä ja ihmisiä, joista on todella konkreettista hyötyä työhaussa. Tämä on yksi niistä askelista, joita voidaan urheilu-uran aikana ottaa, jotta työllistyminen urheilun päätyttyä helpottuu – käyttäen hyväkseen verkostot jo urheilu-uran aikana. Yksi konkreettinen askelma on myös CV:n tekeminen jo hyvissä ajoin ennen ensimmäistä työnhakua. Tavoite on tehdä CV:tä urheilu-uran aikana ja päivittää sitä säännöllisesti.

Urheilijat toteavat usein CV-mallin kohdasta ”työkokemus”, ettei heillä ole paljon työkokemusta, ja kohtaan saattaa tulla pari ranskalaista viivaa. Viimeisenä otsikkona tulevat harrastukset ja siihen urheilija saattaa laittaa vaikka painin. Joku tietysti painiakin harrastaa, mutta huippu-urheilijalle kyseessä on ilman muuta ensimmäinen työura: juuri se työkokemusta tuottanut ura. Ja siksi sitä painia ei saa laittaa harrastuskohtaan, vaan se täytyy nostaa työkokemuksen rinnalle, joko ihan työkokemus-otsakkeen alle tai heti sen jälkeen otsakkeen urheilu-ura alle. Paini harrastuksena ei anna riittävästi tietoa siitä, mitä työ painin saralla on kyseiselle urheilijalle antanut.

Kaksi keskeistä asiaa ohjelmassamme ovat henkilökohtainen tuki sekä vertaistuki. Oikeastaan yllättävän moni urheilija on kiitollisena vastaanottanut henkistä tukea tässä ohjelmassa. Urheilijalle on tärkeää, että on joku ihminen, jonka kanssa voi jutella muustakin kuin senteistä ja tilastoista. Mo-

ni urheilija on kokenut, että energiaa vapautuu urheilun puolelle, kun on jotakin tehnyt tulevaisuuden varalle. Vaikka toimenpiteet eivät olisi vielä kovin konkreettisiäakaan, urheilijasta tuntuu siltä, että jotakin on tehty, kun kuuluu tähän ryhmään.

Vertaistuki toteutuu urheilijoille järjestettävissä uraseminaareissa, joissa he tapaavat muiden lajien huippu-urheilijoita, jotka ovat ehkä samassa tilanteessa. Toiset voivat olla jo lopettelemassa uraansa, toiset vasta huippu-urheilu-uransa kynnyksellä. Kaikilla kuitenkin on urheilu-uran jälkeinen vaihe joskus edessä. Seminaareissa he pääsevät keskenään keskustelemaan näistä asioista ja haasteista.

Yritysten suuntaan emme edes yritä perustella, että kaikissa urheilijoissa olisivat kaikki huippuominaisuudet työn tekemisen kannalta. Kuitenkin urheilijalla on myös työelämässä arvokkaita ominaisuuksia jo sisäänrakennettuna, ja huippu-urheilu-ura työurana jalostaa näitä ominaisuuksia.

Urheilija voi päästä papereidensa perusteella jopa työhaastatteluun asti, mutta jos ei osaa oikealla tavalla nostaa urheilu-uran tuomaa työkokemusta esille, urheilija puutoaa valinnasta, koska hänellä ei ole kyseisen alan työkokemusta lainkaan. Ohjelman tärkein viesti urheilijoille on, että yksi työura on jo takana. Urheilija ei ole vailla työkokemusta. Työkokemus on hankittu huippu-urheilu-uralta ja siihen sisältyy samoja asioita, mitä ei-urheilevat nuoret ihmiset harjoittelevat työharjoittelupaikoissa: hyvin harva urheilija vain osaa nostaa ominaisuutensa esiin ja siirtää ne työelämän tarpeisiin.

Kansainvälisen Olympiakomitean urheilijavaliokunnan jäsenet ovat tehneet listan ominaisuuksista, joita he uskoivat huippu-urheilun heille opettaneen. Samanaikaisesti pyydettiin isojen yritysten johtajilta listaa ominaisuuksista, joita he arvostavat työntekijöissään. Nämä kaksi listaa olivat lähes

yhteneväiset. Työnantaja ei välttämättä työhaastattelutilanteessa näitä asioita kysy, eikä kyse ole vain siitä, että hän ei halua nähdä urheilun tuomia arvoja. Kyse on siitä, että moni työnantaja ei tiedä, mitä huippu-urheilu todella vaatii.

Tunnettuja urheilun antamia vahvuuksia ovat kova asenne työntekoon, pitkäjänteisyys ja paineensietokyky. Mutta työelämässä on vasta nousemassa hittituotteeksi esimerkiksi testaus. Kompetenssitestausta käytetään nykyään työelämässä paljon, mutta monet työntekijät eivät ole tottuneet ominaisuuksien testaamiseen. Omien taitojen ja oman tietämyksen testaamiseen työpaikalla on kova kynnyks, ei vain työnhakutilanteessa vaan myös työntekijöillä heidän olemassa olevassa työpaikassaan.

Urheilijoille testaaminen taas on ihan arkipäivää, kuten se, että testitulosten perusteella tehdään suunnitelmat ja johtopäätökset tavoitteen saavuttamiseksi. Urheilijoilla ei ole kynnystä ominaisuuksien testaamiseen.

Myös uuden oppimiskyky ja halu on taito siinä missä joku muukin. Huippu-urheilijalla sisäänrakennettuna ominaisuutena on avoin mieli ja kyky joka päivä oppia jotain uutta, kuten myös halu harjoitella ja tulla paremmaksi.

Strategianluomisessa olen ajatellut valmentajia: ajatellaan jonkun joukkuelajin valmentajaa, jonka arkipäivää niin kotimaisessa sarjassa kuin ulkomailla tai arvokisojen kynnyksellä on vastustajan ominaisuuksien ja suoritusten ”vakoilu”, tulosten arviointi ja strategian luominen arvion pohjalta. Lisäksi valmentaja myy strategian työntekijöille eli urheilijoille niin, että he yhdessä sitoutuvat sen toteuttamiseen. Tämä on arkipäivää urheilussa ja arkipäivää työelämässä.

Voimistelijoiden maajoukkueleirillä mainittiin psykologin kommentissa, että urheilijoiden kanssa oli tehty paljon sellaista,

mistä löytyi yhtymäkohtia myös työelämään. Urheilijat olivat tehneet paljon mentaaliharjoittelua, josta pystyy rakentamaan yhtymäkohtia. Se on aivan oleellinen asia esimerkiksi voimistelijan kilpailusuorituksessa ja hyvin monen muunkin urheilijan elämässä. Mentaaliharjoittelu, rentoutuminen, keskittyminen ja mielikuvaharjoittelu ovat isoissa yrityksissä keinoja, joita jatkossa tullaan entistä enemmän hyödyntämään.

Ohjelmassamme on tällä hetkellä mukana yli 80 huippu-urheilijaa. Luvussa on myöskin mukana muutama valmentaja. Viime vuoden syyskuusta toimineessa ohjelmassa on työllistyneitä urheilijoita ollut lähes 30 ja tämän vuoden aikana jo lähes 25. En voi suinkaan ottaa vastuuta näiden työllistyneiden urheilijoiden tilanteesta: he ovat työllistyneet omilla taidoillaan ja omilla kyvyillään ja omina persooninaan. Mutta pienen sysäyksen, avun tai tuen nämä työllistyneet urheilijat ovat ohjelmamme kautta saaneet.

Suomalaiset huippu-urheilijat ovat pääosin hyvin nöyriä työnhaun vaiheessa ja hyvin vastaanottavaisia ottamaan apua vastaan ja kuuntelemaan jos apua tarjotaan. Me opintokoordinaattorin kanssa emme pysty missään nimessä kaikkiin kysymyksiin vastamaan, mutta Olympiakomitea on valinnut yhteistyökumppanikseen yrityksen, jossa on työelämäasiantuntemusta eri puolilta. Sitä asiantuntemusta pyrimme hyödyntämään.

Kansainvälisesti tätä Suomen ohjelmaa, Suomen Olympiakomitean ja Adecon yhteistyösopimusta, itse asiassa käytetään esimerkkinä. Meillä on tässä maassa paljon sellaisia asioita, joiden takia ohjelma toimii menestyksekkäästi ja joiden ansiosta ohjelman kehittäminen tässä maassa onnistuu. Ohjelman piirissä toimivat osapuolet ovat hyvin sitoutuneita tähän ohjelmaan. Suomessa myös ymmärretään kokonaisvaltainen valmennus ja sen vaatimukset.

Ohjelmaa kohtaan on löytynyt alueellisesikin hyvin laajaa kiinnostusta. Muun muassa urheiluakatemioiden ovat aktiivisesti ottaneet yhteyttä ja pyytäneet erilaisia yhteistyökuvioita. Urheiluakatemioiden kanssa on yhdessä järjestetty muun muassa seminaareja, joihin on sitten kutsuttu urheilijoita ja valmentajia ja yhteistyökumppaneita mukaan.

Olin tällaisessa kuopiolaisten järjestämässä seminaarissa, joka oli aivan loistava esimerkki urheilijan ja yhteistyökumppanin kohtaamisesta. Etupenkissä istui paikallisen pankin johtaja ja takarivissä urheilijat, mäkihyppääjät etunenässä. Tilaisuudessa syntyi ajatus, että minkä takia urheilijat eivät voisi käydä siellä pankissa tervehtimässä ja kertomassa omasta elämästään sekä käydä samalla kysymässä, minkälaista se työ täällä pankissa on. Ei tullut kieltävää vastausta pankinjohtajalta, että älkää tulko tänne yritykseen, että pysykää siellä mäen juurella ja harjalla!

Myös lajiliitot Suomessa on hyvin kiinnostuneita tästä yhteistyöstä. Yhtenä esimerkkinä siitä voidaan mainita voimistelijoiden kanssa käynnistynyt yhteistyö, jota tehdään sekä urheilijoiden että valmentajien kanssa ja myös lajiliiton tasolla.

Media on kiinnostunut tarinoista. Erityisesti kiinnostavat tarinat, jotka koskevat menestyneitä urheilijoita. Tämän yhteistyöohjelman kautta tulevat viestit median suuntaan ovat hyvin positiivisia. Siitä hyödyimme kaikki yhteisesti.

*PhD Junjie Feng
Department of Sport Sciences
University of Jyväskylä*

KIINALAISEN HUIPPU- URHEILIJAN ELÄMÄNURA

*Dear Chairman, distinguished guests,
ladies and gentlemen:*

Let me briefly introduce my research on top athletes' career to you, which is based on my doctoral dissertation. The title of my presentation today is "Patterns of Career Involvement of Elite Chinese Athletes – In

partial comparison to the career involvement of elite Finnish athletes".

Not a long time ago, China was stigmatized as "the sick man of East Asia", which partly referred to China's poor performance in international sport events in the past. However, over the last two decades, elite Chinese athletes have had a great success in international sport events, e.g. in the Olympic Games. Scholars in the field of social sciences of sport therefore have tried to determine how and why elite Chinese athletes could achieve such a success in a relatively short period of time. Apparently, a lot of attention has been paid on the study of a variety of social, cultural, political and economic factors that have contributed to the recent success of elite Chinese athletes. However, when examining the previous studies critically, it appears that one important aspect, which is believed to be crucial for the study of recent successful performance of elite Chinese athletes, namely career involvement of athletes, has been left uninvestigated. As a matter of fact, there has been no single systematic study focused on the career involvement of elite Chinese athletes during the last two decades. Therefore, knowledge on how individual young Chinese athletes become involved in a given sport has been rather limited.

Inspired by Professor Pauli Vuolle's previous study on the life career of elite Finnish athletes, I – as a former elite Chinese ath-

letes and professional coach – took the initiative to begin investigating the career involvement of elite Chinese athletes. Based on my previous experiences and knowledge, I realized that an individual athlete's choice of career involvement in China was not completely free but largely determined and shaped by the social structure of Chinese sport environment. On the other hand, I recognized the interactive nature of the career involvement, for example, how individual young Chinese athletes became involved in a particular sport, how they worked in a sport with others, and how they were influenced by the significant others.

In this context, therefore, the primary purpose of my study was to investigate the process of career involvement of elite Chinese athletes. More specifically, the focuses of the study were firstly to outline the social structure of the Chinese sport environment; secondly to identify the social and personal characteristics influencing athletes to become involved in elite sport; and finally to sketch out patterns of career involvement among elite Chinese athletes.

The conceptual focus of the study was on the social structure influences on athletes' career involvement in general, and on the interaction process of athletes' career involvement in particular. The former was typically viewed as a social structural approach to career involvement, while the latter was formally regarded as an interactive perspective to career involvement. It was, however, my intention to follow a call for a synthesized approach between structural and interactive perspective to form a theoretical framework for the study of career involvement of elite Chinese athletes. Along this line of the conceptual focus, theories of socialization, identity and career development, as well as the career contingencies model of involvement were applied to the study.

On the basis of the theoretical perspectives,

a number of important factors which appeared to have strong influences on individuals' involvement in sport were identified. The process by which individuals initially became involved in a sport was firstly determined primarily by the social structure in which sport activities, like other forms of social activities, might occur. It was likely that general social conditions might result in either positive or negative sanctions regarding personal involvement in sport. The process was further influenced by ascribed personal background characteristics. It seemed that different ascribed personal attributes might dictate an individual's life chance, e.g. involvement in sport. Moreover, significant others with whom the individual athletes interacted might also contribute to the process of involvement in sport, in which most of the interactions often took place at the initial stage of the involvement.

Obviously, a person's involvement in sport, like other forms of social involvement, was also a continuing process in which it was sometimes overlapped with the initial stage of the involvement. In this case, any continual involvement in sport was likely affected by the social world of athletes, with which one associated as an athlete. Apparently, within this social world, the sets of role-interaction, parents, coach, teammates, etc., readily created either supportive or conflict atmosphere for the athlete's involvement in sport. In addition, the degree of the athlete's commitment in sport might also play a crucial role in deepening the involvement. It became clear that when the degree of the commitment increased, the involvement also increased. However, it should be remembered that the key to continual involvement in a given sport for athletes depended greatly on balancing the multiple needs, as well as on resolving the likelihood of the conflicts between sport involvement and other spheres of life.

According to the overall design of the study, multiple research strategies were ap-

plied to the study. Both quantitative and qualitative research methods were employed through which multiple research methods of data collection, i.e. self-administered survey (questionnaire), and in-depth interview, as well as multiple data analyses, i.e. statistic analysis and content analysis, were employed equally. Based on the theoretical and empirical research problems of the study, the quantitative research inquiry focused on the social structure perspective of the career involvement of elite athletes, while the qualitative investigation emphasized the interactive socialization process of the career involvement of elite athletes.

The population of the study consisted of elite Chinese athletes who had been graded as international masters and master athletes according to their achievements in the international and national level of competitions. The sample consists of 1112 elite Chinese athletes listed from The State Sports General Administration in 1998. Among them, a total of 505 questionnaires was completed, and 20 athletes were selected for an in-depth interview. Besides, a survey of 316 elite Finnish athletes was used for the comparative date respectively.

All the data was collected between January and October of 1999, except the comparative data for elite Finnish athletes, which had been collected in 1998. The analytical units of the data were categorized into four types of sports, i.e., Endurance Type/Type A, Demonstration Type/ Type B, Combative Type/Type C, and Ball Games Type/ Type D, according to their characteristics in differentiation and similarity. A combined method of data analysis was employed, in which the quantitative data was analyzed by means of statistical techniques (e.g. crosstabs, multiple regression, factor analysis, etc.) while the qualitative data was systematically transcribed, coded, and then conducted for the content analysis.

It has to be mentioned that there was a dif-

ference in executing academic research between Finland and China in terms of constructing, distributing, and collecting the questionnaire and conducting the in-depth face to face interview. Therefore, a modification of the questionnaire and changing the ways of conducting the interview were inevitable.

The primary findings of the study suggest that social structures of Chinese sport environment, as a primary determined factor, have a significant influence on the career involvement of elite Chinese athletes because the State has always played an important role in exercising its power over sport administration, finance and operation. More specifically, the State has not only established a well-organized and highly centralized elite sport system, but has also created a highly efficient system which may allow those young athletes who are talented to become elite athletes and further ensure their success in elite sport. However, one has to understand that unlike the "open" social structure in the Western societies, the nature and scope of athletes' career involvement in elite sport in China is rather restricted due to its "close" social structure in the Chinese society. The accessibility to such a sport system for young athletes is therefore limited.

The results of the study reveal that there are some links between the class background of athletes and likelihood of the choice of a particular type of sport, especially referring to the father's education and occupation. The results of the study also suggest that the geographical background and age of athletes also have some linkage to the initial involvement in sport. The results indicate that rural-born and raised athletes have less opportunity to become involved in sport compared with their urban-born and raised counterparts. Similarly, for certain types of sports (e.g. Demonstration Type), an early career involvement is required for different sexes (e.g. female). However, no evidence has

been found for the suggestion that athletes' educational background may affect their choice of a particular sport.

The results of the study demonstrate a dominant way in which the athletes are introduced to their sports, namely sponsored recruitment by the significant others (e.g. parents and coaches). However, some co-existing ways of involvement, for example, closure and seekership have been also found. Concerning the process of commitment to a particular sport, the findings of the study suggest that not everyone becomes committed to a particular sport immediately after being introduced to a sport. On top of it, the most important consideration for athletes to become committed to a sport is the potential success in a sport. After that, personal interests and the influences of the significant others, e.g. parents and coaches, play an important role in athletes' decisions on the commitment to a particular sport.

The study results indicate that under the Chinese socio-political system, strong and effective leadership has an effect on athletes' career involvement as far as the external role-interactions in the social world of athletes are concerned. Meanwhile, the findings of the study reveal that coaches play a leading role not only in regular trainings and competitions, but also in influencing the athletes' lives in general due to the high rates of internal interaction with the athletes on a daily basis.

The results of the study further suggest that educational and vocational needs are the top concerns of elite Chinese and Finnish athletes because they relate to their career involvement. In addition, the awareness of potential career problems related to education and sport injury seem to reach the highest degree with both Chinese and Finnish elite athletes.

Inspired by McPherson's (1986) call for a "new wave" of research into socialization

of sport involvement, namely the perspective of a structural-interactive approach, a combined theoretical approach was used in the present study to look into the process of career involvement of elite athletes. Although this attempt yielded some valuable results on how the social structure influences athletes and on the process of interaction leading athletes to become involved in sport, the applicability of this approach to other groups of athletes, however, remains to be seen. Further study, therefore, is needed focusing on the development of such a synthesized theoretical approach in order to enrich the theoretical discussion on the relationship between structure and agency, as well as to gain a full understanding of the process of athletes' career involvement.

Due to the fact that there was no single previous study of the career involvement of elite Chinese athletes, this study could therefore be referred to as a basic research of Chinese sport sociology on elite Chinese athletes' career involvement. In this regard, the study has shown an example for other scholars to carry out the basic sociological research.

Moreover, a possible methodological progress can be made in further study. For example, how and to which degree can the influences of the social structure on athletes' career involvement be measured? Then, more empirical evidences need to be provided in order to explain how or why or under which circumstance athletes may be affected by the social structure. Furthermore, a lot of attention should be paid on supplying more empirical evidences to support the claims of balancing the multiple needs and potential career problems in relation to athletes' career involvement.

In addition, although this study has demonstrated the application of interactionist perspectives to the study of career involvement in sport, caution, however, is required in drawing conclusions from it. Given the

fact that the possibility of different patterns of involvement may exist among other groups of athletes, e.g. less successful athletes, the further development of this approach can, therefore, permit us to have a better understanding on how athletes become involved in sport.

Besides, putting this study in a broader perspective, it not only explored the different Chinese sport cultures but also left some aspects untouched, e.g. the impact of Olympics on Chinese society before and after the Beijing Olympic Games in 2008, and the changing role of sport in transitional Chinese society. Therefore, we need to open up a new line of study, in which special attention should be paid on the cross-cultural perspective in the context of the Western sport culture and Chinese sport culture.

Finally, there is a growing need for focusing on qualitative studies by using China and Finland as a case study. The cultural meanings of elite sport in general and the life career of elite athletes in particular in a transitional society need to be fully explored from a sport sociological viewpoint, in which the focus should be on the development of society in relation to the development of elite sport.

**KIINALAISTEN
HUIPPU-URHEILIJOIDEN
URAKEHITYS – OSITTAISENA
VERTAILUKOHTENA
SUOMALAISET HUIPPU-
URHEILIJAT**

Jyväskylän yliopiston liikuntatieteiden laitoksen liikuntasosiologian osastolla tutkijana työskentelevä kiinalainen Junjie Feng väitteli liikuntatieteiden tohtoriksi kesäkuussa 2005 aiheesta kiinalaisten huippu-urheilijoiden urakehitys (Patterns of Career Involvement of Elite Chinese Athletes).

Aihe on Fengille henkilökohtaisesti hyvin läheinen, sillä hän on itse ollut Kiinan käsipallojoukkueen edustusurheilija ja saman lajin kansallinen valmentaja. Suomessa hän tälläkin hetkellä valmentaa mm. maamme naisten käsipalloilun edustusjoukkuetta.

Tohtori Fengin tutkimuksessa selvitettiin niitä yksilöllisiä ja yhteiskunnallisia tekijöitä, jotka vaikuttavat nuoren urheilijan urheilu-uran muotoutumiseen. Tarkastelun kohteena oli erityisesti Kiinan urheiluympäristön sosiaaliseen rakenteen ja yksittäisten urheilijoiden henkilökohtaisten taustojen merkitys ja vaikutus urheilu-urakehitykseen ja siinä esiintyviin ongelmiin. Länsimaisena vertailuaineistona käytetään prof. Pauli Vuolteen 1980- ja -90-luvulla tekemiä laajoja suomalaisen huippu-urheilijan elämänuraturkimusten tuloksia. Väitöskirjan lisäksi Vuolle ja Feng ovat raportoineet tutkimustensa havaintoja useassa muussa yhteydessä (esimerkiksi Liikunta ja Tiede 1/98).

Tutkimuksessa ilmeni, että Kiinan urheilun valtiojohtoisiin huippu-urheilujohdelmien ja lahjakkaiden nuorten urheilijoiden huippu-urheilukouluihin perustavalla rakenteella, samoin kuin urheilijan taustaan liittyvillä tekijöillä on suuri vaikutus urheilijoiden urakehitykseen. Tulosten mukaan tietyn urheilulajin valitseminen oli yhteydessä urheilijan sosiaaliseen ja maantieteelliseen taustaansekäikään. Omien menestyskokemusten ja henkilökohtaisten motiivien lisäksi urheilijalle läheisten ihmisten esim. vanhempien ja valmentajien kannustus, vaatimus ja kiinnostus osoittautuivat valittuun lajiin sitoutumiseen vaikuttaviksi merkittäviksi tekijöitä. ”Urheilijoiden omassa maailmassa” urakehitykseen vaikuttivat erityisesti urheilijoiden, valmentajien ja urheilujohdon suhteet ja vuorovaikutus. Länsimaissa vähemmän tunnettu kiinalainen kansallinen urheilujärjestelmällä onkin hyvin dominoiva asema urheilijaan urakehitykseen vaikuttavissa asioissa.

Suuri osa kiinalaisista, kuten suomalaista urheilijoista koki koulutukseen ja ammattiin liittyvät vaatimukset urheilu-uran kannalta ongelmallisiksi tekijöiksi. Erilaisista maantieteellisistä ja kulttuurillisista taustoista johtuen kiinalaisten ja suomalaisten urheilijoiden välillä oli kuitenkin tässä suhteessa selviä eroja. Pienessä maassa urheiluun ja muuhun elämänuraan liittyvät ongelmat ovat paljon helpommin tiedostettavissa ja niihin voidaan myös erilaisin toimenpitein paremmin vaikuttaa kuin Kiinan tapaisessa jättivaltiossa, joka koostuu muun muassa kymmenistä eri kansallisuuksista rekrytoituvista urheilijoista.

Huippu-urheilun kansainvälisen järjestelmän samanehtoisuudesta, kuten myös kasvavan globalisaation seuraamuksista yleensäkin kertoo se, että tutkimuksen mukaan niin kiinalaisten kuin suomalaisten huippu-urheilijoiden elämänuran muotoutumiseen liittyy selvästi myös yhdenmukaisesti piirteitä. Tämä merkitsee sitä, että esiin tulevia ongelmia urheilijan eri elämänaalueilla ja eri elämänvaiheissa tulisi enemmän pohtia myös huippu-urheilun kansainvälisillä foorumeilla. Tutkimuksen eräänä tavoitteena on herättää keskustelua myös tästä aiheesta. Tohtori Feng jatkaakin tutkimustyötään tällä alueella.

URHEILIJAHAASTATTELUT

JUHA AHOKAS

(haastattelija Terttu Karhumaa)

K: Nalle, oletko nyt kunnossa?

V: Kyllä kunnossa olen, vaikka vähän pumppu hyppeli välillä. Teneriffalla kävin jo Teidellä 3711 metrin korkeudessa kokeilemassa, että joko se kestää.

K: Kestikö?

V: No kyllä se aika raskasta oli.

K: Keskustelimme ennen haastattelua, että ampumahiihtäjä Vesa Hietalahti tulisi samaan aikaan haastateltavaksi, ja hän sanoi että ei hän viitsi luoda painetta painijoille... Miehillä tuntuu olevan sellainen aselema, että nyt lähdetään painimaan?

V: Mietinkin jo, että jos Vesan kanssa otan matsia, niin silloin se olisi tasaväkinen, kun minä en saisi heittää ja Vesa ei saisi ampua.

K: Hyvä tietää, että Jussi on kunnossa. Monia on nimittäin huolettanut sen jälkeen kun kuulimme, millä tavalla MM-kisoihin lähdit. Ennen MM-kisoja et muuten terveydentilastasi pukahtanut sanaakaan, kun muutama päivä ennen lähtöäsi juttelimme radiossa ja pidit vain salassa tämän asian. Miksi?

V: Niin, tietysti kohta pitänyt salassa kuusi vuotta... Pumppu on pelannut hyvin sen jälkeen kun kuusi vuotta sitten syntymäpäivän kunniaksi 18.9. sain Jymyn paineissa pahan flimmerin. Sitä olivat edeltäneet edellisten viikkojen kovat kansainväliset leirit, ja oikeastaan kuusi viikkoa ennen blinnerin tuloa huomattiin leirityksessä, että leposykkeen palautuminen kesti tosi kauan. Meni ihan sellaiset puoli tuntia tai

neljäkymmentäviisi minuuttia harjoituksen jälkeenkin, että syke pysyi 140 lukemissa. Tietysti hälytyskellot soivat mutta olin kansainvälinen leirityksessä, koska harjoitusvastustajia on vaikea saada. Joten kun Unkarin leirillä tuli flunssa, en viitsinyt jäädä sinne itseäni parantelemaan vaan koetin olla täysillä mukana. Ja kuuden viikon taistelun jälkeen oli kova tahto koettaa menestyä MM-kisoissa.

Eihän siinä tilanteessa halua puhua, että on rytmihäiriö päällä – se on pahin mahdollinen tilanne. Tieto menee helposti vastustajille, joten asiasta päätettiin olla hiljaa. Olin kisamatkan suhteen vaakalaudalla, mutta menin kuitenkin MM-kisoihin, ja kun lääkärit äänin kaksi–yksi puolsivat ratkaisua, niin ilman muuta menin. MM-kisoista tuli seitsemäs sija, vaikka korkeampi oli tavoite.

K: Nuo sijoitukset ovat meille suomalaisille hyvin tärkeitä ja toki tietysti urheilijoille. Olet olympia- ja MM-tason urheilijana myös esimerkki pienille junnuille. Mitä mitäs jos joku vastaavassa tilanteessa miettii kilpailemaan lähtemistä, ottaako hän esimerkkiä sinusta?

V: En tiedä... Valmennan itsekin ja kyllä hän tähän sopii sellainen vanha viisaus, että älä tee niin kuin minä teen, vaan tee niin kuin sanon. Olemme harjoittelun ympärille rakentaneet sellaisen isojen poikien ryhmän, jossa on seitsemän–yhdeksän raskaan sarjan painijaa. Meillä on hyvä porukka ja tietysti kun työajat poikkeavat toisistaan, niin minun tulee sitten käytyä kaikkien kanssa vähän eri aikoina harjoittelemassa. Lisäksi vielä niin ohjaan heitä erikseen

harjoittelussa muutenkin, sekä käyn punttiharjoituksissa ja painituomarin tehtäviäkin hoidan vielä vapaa-ajalla – kansainvälinen tuomarinkortti on suoritettu. Eli jos ei ole itsellä harjoituksia, niin voin mennä kilpailuja tuomaroimaan, ja siellä tuomarityöskentelyssä näyttää esimerkkiä nuoremmille, että tulisi hyviä tuomareita lisää.

K: Valmentajakysymykseen liittyen Anja Järvinen puhui täällä aiemmin siitä, että hän on keskustellut esimerkiksi valmentajien kanssa, että heidän pitäisi olla myös kasvattajia. Ja hehän ovatkin. Eräs valmentaja on sanonut, että minä en ainakaan ole sitten valmentaja jos pitää olla myöskin kasvattaja. Millä tavalla sinä miellät valmentajien roolit kasvattajana?

V: Omalla valmennettavallani oli ongelmia yhdistää ammattikoulun käynti ja harjoittelu. Opiskelijaporukassa vuorokausirytmi tahtoi mennä sekaisin ja tuli paljon poissaoloja. Päätimme siihen, että hän muutti pois koulun asuntolasta meille kotiin asumaan ja rupesin valvomaan herätystä ja koulun lähtöä tarkemmin. Siihen väliin järjestettiin armeija. Hän pääsi Kauhavalle ilmasotakouluun suorittamaan palvelusta, oli kuusi kuukautta siellä ja jatkoi ammattikoulun loppuun. Siinä vaiheessa oli vielä vuoden opiskelut rästissä, ja kynsin ja hampain siinä töitä tehtiin, että hän sai käytyä koulun. Nyt hän tekee rakennushommia.

Kyllä kasvattajan rooli on valmentajalle hyvin tärkeä. Ei painista voi kovinkaan monelle nuorelle sanoa, että paini vanhempien kanssa, paini sinut aikanaan elättää. Työelämä pitää ottaa huomioon tulevaisuuden suunnitelmissa.

K: Aika käy vähiin, mutta meitä kaikki kiinnostaa, mitä teet jatkossa?

V: Peruskuntoharjoittelu on aloitettu, ja Suomi-Eesti maaottelu painaa päälle. Sitteen turnaus Tallinnassa siihen perään, niin että tässä putkessa jatketaan.

K: Eli rytmihäiriö ei vaikuttanut mitenkään tulevaisuuttasi silmälläpitäen?

V: Se riippuu siitä mihin kisoihin lähtisi.

VESA HIETALAHTI

K: Juha Ahokas kertoi, että hän aikoo jatkaa urheilu-uraa. Sinä olet ihan toisenlaisissa aikeissa tällä hetkellä?

V: Totta, yksi lehti on kääntymässä uralla. Nämä urheilukuviot jäävät taakse, ja olen siirtymässä enemmän työn puolelle. Ajankohdasta riippumatta on kipinä jostain syystä hiipunut, ei ole sellaista roihua löytynyt. Muita asioita on helppo järjestää, mutta kun sisäinen palo hiipuu, niin sitä ei käskemällä löydy. Väkinen ei lenkkipolulle lähdetä.

K: Sinä olet useamman vuoden miettinyt, että jatkaako ja harjoitellako enää, mennäkö arvokisoihin ja niin edelleen. Mikä saat nyt lopulta pään kääntymään?

V: Varmaan sellaiset faktat ovat painaneet päätä, että elämässä on paljon muutakin. Aika monta vuotta on mennyt maailmalla. Valmistautuminen on joissakin vaiheissa ollut satakymmenenprosenttista jos mahdollista. Välillä on sitten ollut hiljaisempia kausia. Mutta olen mielestäni kokeillut ne rävikimmät elämänvaiheet. Mutta tosiaan ei ole näin pitkän ajan jälkeen helppoa irrottautua urheilijan elämästä.

K: Hetki sitten kuulimme esityksen, jossa puhuttiin kiinalaisesta valmennuksesta. Siellä tällä korkeimmalla tasolla joukkueoverit olivat olleet yhdessä jatkuvasti samoissa paikoissa: söivät yhdessä, nukkuivat samoissa paikoissa, harjoittelivat yhdessä. Miltä tämä kuulosti?

V: En tiedä miten Suomi siinä onnistuisi. Voi olla että yhtä hyvin siinä olisi käynyt. Kyllä minä kuitenkin urheilijana arvelen, että en olisi pystynyt vastaavaan. Tässä omassakaan systeemissä ei jaksanut samalla painolla kahta kolmea vuotta pidem-

pään – kyllä jossain vaiheessa alkaisi väsyä. Mutta kulttuurit ovat tietenkin erilaisia. Oman lajin puitteissa kun seurasi kiinalaisten harjoittelua ja valmennussysteemiä, niin suurin osa näistä urheilijoista tuli armeijan puolelta. Heidän kannustimensa ovat erityyppisiä siellä. Toisaalta siellä ollaan tavallaan töissä ja sitten ikään kuin käsketään töihin kun mennään harjoitukseen.

K: Ja se ei pohjalaisen luonteen kanssa oikein onnistu?

V: Kyllä ainakin yrittää voi. Mutta ei se kovin pitkää aikaa toimi.

K: Viime aikoina on puhuttu paljon, että huippu-urheilijaa pitää tukea. Mitkä ovat ne paikat olleet sinun elämässäsi, jolloin olisit tarvinnut tukea?

V: Kyllä se varmaan jossain siinä vaiheessa, kun harjoittelu muuttuu enemmän ammattimaiseksi. Siinä kokee, että on tosi vaikea löytää niitä, jotka hoitaisivat oikeasti tausta-asioita. Hyvin pitkään joutuu kuitenkin itse hoitamaan. Sinne yritysjohtajien puheille on vaikea mennä, varsinkaan kun ei löydy esimerkkiä toimintaan. Lajiliiton apu on siinä tilanteessa tärkeä.

K: Viimeinen kysymys jatkosta: lähdetkö myöskin valmentajapuolelle?

V: Ihan tällä hetkellä kyllä tuntuu, että vähän voisin hengähtää. Ainakaan täysipäiväiseen tehtävään ei voi heittäytyä suoraan. Aion tosiaan pitää vähän taukoa, mutta kyllä kai urheilu sen verran on verissä ja tietysti tämä oma laji, että kyllä apuna koettaa olla jos jotain apua pystyy antamaan.

*Anna Kirjavainen
Joukkuevoimistelun päävalmentaja,
Suomen Voimisteluliitto Svoli*

HUIPPU-URHEILUVALMENTAJAN HAASTEET

Painija Juha Ahokkaan haastattelussa nousi esille kuinka moninainen urheilijan näkökulma ja haasteet voivat olla. Valmentajan suurimmaksi haasteeksi nostaisin myös työn monimuotoisuuden ja laajuuden. Kuinka valmentaja selviää kasvattajana, opettajana ja valmentajana; kontaktina eri tahoille, seuraan, liittoon, urheilijoille, ur-

heilijoiden vanhemmille, tiimiin? Kuinka yhdistää siviiliminä valmentajan rooliin? Kuinka pystyä täyttämään odotuksia, kuinka pystyä toimimaan paineen alla murtumatta? Kuinka pystyä täyttämään eri suunnista tulevia toiveita ja tarpeita? Kuinka pystyä erottamaan roolit henkilökohtaisena valmentajana ja liiton päävalmentajana, jolla on paljon kaikkea siihen valmennukseen kuuluvaa työtehtävänä? Kuinka pystyä jakamaan vastuuta ja delegoimaan osia valmennuksesta?

Kyse on omien vahvuuksien hakemisesta. Valmentajia puhuttaa kentällä oma riittämättömyys, se miten pystyä tekemään kaiken niin, että tuottaa tulosta, saavuttaa menestystä ja omia tavoitteitaan, mutta muistaa kuitenkin samalla yksilön kasvun – sekä valmentajan että urheilijan kasvun yksilönä – joukkuelajeissakin.

Työskentelen Suomen Voimisteluliitto Svolissa, jossa meillä on tällä hetkellä meneillään joukkuevoimistelussa kaksivuotinen valmennusprojekti 2005–06. Projekti on noussut nimenomaan näistä valmentajan ja valmennuskentän haasteista. Käsitellen hiukan nyt näitä haasteita myös valmennusprojektimme kautta. Svolissa tehtiin 2003 kilpa- ja huippu-urheilun strategiatyö, jonka nostona tämä valmennusprojekti on ollut.

Strategiatyössä löytyi merkittäviä haasteita valmennuskentän kehittämiseen liit-

tyen. Muun muassa lajissa koventuva kansainvälinen kilpailu oli isompia haasteita. Oman haasteensa muodosti kilpa- ja huippu-urheilukulttuurin ymmärtäminen niin urheilija-valmentaja yksikössä, seuratasolla kuin liittotasolla. Koko ketju urheilijasta lajiliittoon tulisi ottaa huomioon ja saada toimivaksi. Esiin nousi myös erittäin vahvana ammattimaisuus: mitä on ammattimaisuus, mitä on ammattilaisuus. Entä miten saada enemmän sekä osa-aikaisia että päätoimisia valmentajia kentälle? Lisäksi hankkeeseen on kuulunut menestystekijöiden kartoitto. Hankkeen tähtäimenä on omat MM-kilpailut Tampereella kesällä 2006. Haimme ja saimme projektiin Olympiakomitean tuen, mikä on ollut meille erittäin tärkeä myös kannustuksena.

Tavoitteena on vastata valmentajien haasteisiin mahdollisimman hyvällä tavalla siihen nähden millaiset resurssit meillä on liitossa tällä hetkellä. Tuloksellisista tavoitteista ensimmäinen on tietenkin menestys, ja sen selvittäminen, mitä jatkuvan menestyksen tavoitteluun ja saavuttamiseen sisältyy.

Tähän valittiin suora valmennuksellinen tuki sekä urheilijalle että valmentajalle ja seuralle. Valitsimme kaikki kolme sektoria koko kompleksin kehittämiseksi. Eli ei niin, että vain urheilijaa tai valmentajaa tuetaan, vaan kaikkiin näihin kolmeen tasoon yrittetään satsata mahdollisimman paljon. Osaamisen ja toimintaympäristön vahvistaminen kansainvälisessä kilpaurheilussa on myös yksi isoista tavoitteista.

Koko koulutus- ja valmennuskenttää ajatellen halusimme antaa meidän muillekin valmentajille vastauksia heidän haasteisiinsa. Projektiin valittiin kuusi seuraa. Näistä tämän projektin piirissä on jokaisesta seurasta yksi joukkue, heidän valmentajansa ja tukiverkostonsa. Valmennuskentän tavoite oli myös kehittää toimintamalleja ja jakaa tietoa kaikille. Alusta pitäen mietittiin, miten tieto saadaan kentälle ja miten saadaan vastattua mahdollisimman monen

valmentajan kysymykseen. Mietittiin miten saada tieto eteenpäin aluejärjestelmän ja aluevalmentajien sekä koulutuksen kautta.

Projektin kolmas iso sektori oli materiaalin tuottaminen ja mallintaminen, johon me nimenomaan saimme tuen Olympiakomitealta. Materiaalia tuotetaan siis valmennuksesta ja sen osa-alueista. Voimisteluliitossa on seitsemän lajia ja yritämme projektin puitteissa tuottaa kaikkien käyttöön koulutusmoduuleita sekä mallintaa tämän projektin toimintatapoja. Joidenkin osa-alueiden kohdalla on mahdollista myöhemmin verkostoitua muiden lajiliittojen kanssa.

Seuratason ammattimaiseen valmennukseen tuotetaan myös malleja. Olemme myös tehneet nykytilan analyysia, mikä on ollut erittäin mielenkiintoista. On aika vähän tutkittu seuratason malleja, joita käytetään kun palkataan ammattimaisia valmentajia. On koettu hyvin tärkeäksi löytää niitä malleja, jotta niitä voisi antaa taas sille seuraavalle seuralle, joka kamppailee valmentajan työllistämisen kanssa.

Meillä oli tavoitteena että saadaan rakenteellisia muutoksia seura- ja liittotasolle nimenomaan niin että tieto ei olisi henkilöistä kiinni, vaan että se jäisi liiton käyttöön ja niihin rakenteisiin työntekijän, urheilijan tai valmentajan, lähtiessä pois. Näin tietämystä pystyisi jalostamaan ja kehittämään.

Visiona oli ”Suomi – joukkuevoimistelun yksi johtavista maista”. Ja täytyy sanoa että tässä vaiheessa kun olemme välitilipäätöksessä, eli meillä on yksi vuosi tätä valmennusprojektia takana, meillä on tältä vuodelta MM-kisoista toinen sija, kuudes sija ja yhdeksäs sija kolmella joukkueella ja maailmancupissa tällä hetkellä toinen sija. Meillä on lisäksi alle 16-vuotiaissa vahva noste: liiton toimintaan on niin paljon tuloja, ettei meillä ikävä kyllä ole mitään mahdollisuutta kaikille antaa paikkoja.

Yhteistyömahdollisuuksia on auennut eri suuntiin. Rakensimme tätä visiota kahden tärkeän noston varaan. Ensinnäkin että valmennuksessamme olisi eettisesti valmis huippu-urheilun lajikulttuuri: että toiminta olisi nimenomaan huippu-urheilua mutta että se olisi myös eettisesti kestävä. Tätä liittotason toimintamallia on ohjeistettu ja opetettu myös seuratasolle. Toinen keskeinen ajatus on siirtää ammattimaista toimintaa kaikille tasoille. Ammattimaisuus ei kuulu vain huippu-urheilutasolle, vaan se on tarpeen myös lasten toiminnassa. Siinä yhteydessä ammattimaisuus ei tarkoita mitään huippu-urheilulasten valmentamista, vaan sitä, että lasten valmennuksen pitää olla ammattimaista, jotta lapsilla on mahdollisimman hyvä olla. Lasten valmennuksessa pitää olla mahdollisimman osaavia kasvattajia.

Valmentajan kohtaamien haasteiden kannalta seura on aivan keskeisessä avainasemassa. Seuranhan tulisi tukea valmentajaa: valmentaja ja urheilija ovat niin sanotusti seuransa mainoksia. Vastaavasti lajiliiton tulisi tukea seuroja niiden haasteissa: miten seurat vastaavat kiireisen ja kaupallisen urheilukulttuurin haasteisiin ja tuottamaan jatkossakin huippu-urheilijoita ja harrastajia.

Seurojen ammattimaisuuden haasteista ensimmäinen on ymmärtää, mitä ammattimaisuus ja ammattilaisuus ovat eri näkökulmista. Miten seuran pitäisi ammattimaisuutta toteuttaa, ja miten seura työympäristönä ja mahdollisena työnantajana tukee valmentajaa parhaalla mahdollisella tavalla?

Kentällä tarvitaan hyvin konkreettisia malleja ja työkaluja työnantajana toimimisessa. Yksi ratkaistava ongelma on, kuinka välttää, ettei valmentajan tarvitsisi revetä kymmeneksi, vaan että hän voisi keskittyä enemmän päätyöhönsä. Mitä seurassa voitaisiin tehdä eri lailla tai miten seura voisi kehittää siten, että valmentaja saisi työrauhan. Seuran asema työympäristönä

kohdistuu myös urheilijaan. Jos seura toimii työympäristönä hyvin ja valmentajan on helppo tehdä työtään, myös urheilija voi paremmin ja luultavasti myös urheilijan ja seuran suhde on helpompi.

Huippu-urheiluvalmentajan hyvinvoinnin kannalta on huomioitava, että seuran kaikkien muidenkin sektorien pitää voida hyvin, jotta tämä yksi sektori voi hyvin. Tämä pitäisi saada hyväksytyä seuran johtokunnassa ja seuran työntekijöiden keskuudessa. Seurassa täytyy olla vahva tahto, kuten myös tietysti lajiliitossa. Liiton pitää ottaa vastuuta ja liiton pitää olla tietoinen omista velvollisuuksistaan, tukea mahdollisimman paljon seuraa.

Lajiliiton valmentajana omista haasteistani nousee esille kolme merkittävää sektoria: ensinnäkin menestyksen takaaminen eli jatkuva kehittyminen ja tukena oleminen, kaiken tämän saaminen tasapainoon. Seuraavana on uupuminen, jonka nostin yhdeksi isoksi haasteeksi valmentajille. Miten suhteuttaa valmentajan työmäärää ja resursseja, ja miten hyväksyä resurssien ja oman työmäärän rajallisuus? Miten valmentajana pystyy priorisoimaan, organisoimaan ja jakamaan työtään? Minkälaisen tukiverkon rakentaa?

Meidän projektissamme on kymmenisen valmentajaa kuudelta mukanaolevalta joukkueelta, koska muutamilla joukkueilla on useampia valmentajia. He ovat kokeneet erittäin tärkeäksi sen, että tämä projekti toimii tukiverkkona. Kriisin tai uupumisen sattuessa ei jää aivan yksin, vaan voi käydä jonkun kanssa asioita läpi.

Valmentajan tilanteeseen luonnollisesti vaikuttaa, onko kyseessä vapaaehtoistyöntekijä, sivutoiminen vai päätoiminen valmentaja. Lisähaasteensa tilanteeseen tuo kilpailun jatkuva koventuminen. On tärkeää yrittää muistaa kuitenkin, että uupuneena ei tule hyvää tulosta. Näihin haasteisiin on valmennusprojektissa yritetty vastata. Olemme rakentaneet kaikille pro-

jektiin osallistuville valmentajille työnohjausta. Valmentajilla on omat työnohjaajat joko seuran kustantamina tai omalla kustannuksella, ja myös liitossa on työnohjausta. Osa näistä valmentajista on mukana täällä esillä olleessa Olympiakomitean ja Adecon yhteistyökuviossa, mikä on todella upea asia.

Päätoimisella valmentajalla pitää olla kaikki eri sektoreihin kuuluvat asiat kunnossa, jotta energia ei kulu erilaisten tausta-asioiden miettimiseen. Meillä on paljon kokemusta siitä, että energiaa, joka pitäisi käyttää valmentamiseen, meneekin ympäristön toiminnan ohjaamiseen.

Uupuminen koskee paitsi valmentajaa myös urheilijaa. Urheilija voi opiskella, hän voi käydä töissä, hän voi rakentaa taloa tai tehdä jotakin muuta paljon energiaa vaativaa – urheilun ohella. Yleensä valmentaja on urheilijan tukiverkossa lähimpänä ja juuri valmentajan pitäisi tunnustaa uupumisen merkit. Tärkeää on että nuorella urheilijalla on joku aikuinen lähellä. Kun urheilijan viiretilä on hyvä, ilmapiiri on paljon positiivisempi. Yhteistyötä on helpompi tehdä.

Valmennustyöhön olemme pyrkineet rakentamaan työnohjausta. Meillä on valmentajatiimi, jossa asioita voi tuoda esille. Ylipäänsä tarkoitus on rakentaa erilaisia tukitoimia, jotta valmentajat eivät olisi työssään niin yksin. Toisaalta kyse on valmentajien omista valinnoista: kaikki eivät halua jakaa vastuuta. Tämä aihepiiri pitäisi ottaa myös osaksi valmentajakoulutusta, ettei puhuta pelkästään lajista ja tekniikasta. Ammattimaistumisen myötä työympäristöön ja tukitoimiin liittyvien asioiden pitäisi tulla paremmin esiin.

Nykyaikaisen valmennuskulttuurin kehittäminen valmennusjärjestelmän eri tasoille on oma haasteensa. Tähän liittyvät markkinoinnin, viestinnän, yhteistyön uudet toimintamallit ja kysymys siitä, miten näissä asioissa pysyttäisiin mahdollisimman hyvin ajan tasalla.

Omalta osaltamme olemme yrittäneet vastata haasteisiin ja antaa tukea. Valmentajien suorassa tuessa olemme halunneet pannaan päivittäisvalmennuksen ja työympäristön parantamiseen, samalla tavalla kuten Olympiakomitean tavoitteissa. Tavoitteena on valmentajan parempi jaksaminen, seuran kehittyminen ja se, että urheilija pystyisi parhaaseensa.

Maajoukkuevalmennuksen osalta valmentajatiimi kokoontuu kuukausittain, jolloin puretaan näitä työnohjaukseen liittyviä asioita asiantuntijoita käyttäen. Tavoitteena on tukea valmentajia mahdollisimman paljon. Kaikkien valmentajien kanssa keskustellaan näistä asioista henkilökohtaisesti. Liiton tukea rakennetaan mahdollisimman yksityiskohtaisesti.

Olemme rakentaneet neljä koulutusmoduulia, jotka on tarkoitettu kaikille lajeille. Materiaalit ovat teossa vuosina 2006–07. Meillä on myös työn alla seurakoulutusohjelma. Näillä hankkeilla toivomme myös parantavamme äsken mainittua työympäristöasiaa.

Koko valmentajatiimimme tavoitteena on tietenkin jatkuva kehittyminen ja menestyminen ja kuten meille on muistutettu, osata menestyksen tullessa nauttia niistä elämyksistä.

SUOMEN OLYMPIA-AKATEMIAN 19. ISTUNTO 15.10.2005
TEKNOLOGIA- JA INNOVAATIOKESKUS FRAMIN AUDITORIOS
SEINÄJOELLA

- 10.30 *Ilmoittautuminen ja aamukahvi*
- 11.00 AVAUS
Puheenjohtaja Anja Järvinen, Suomen Olympia-Akatemia
- 11.15 POHJANMAAN LIIKUNTA JA URHEILU RY:N
EETTISET PELISÄÄNNÖT
Aluejohtaja Aino-Maija Sirén
Toimittaja Terttu Karhumaa
- 11.30 SUOMEN OLYMPIAKOMITEA TÄNÄÄN JA HUOMENNA
Puheenjohtaja Roger Talermo, Suomen Olympiakomitea
- 12.00 *Ryhmäkuva*
- 12.15 *Lounas*
- 13.15 NUOREN URHEILIJAN OPISKELU JA URHEILU-URA
Opintokoordinaattori Tuuli Merikoski-Silius, Suomen Olympiakomitea
- 13.45 URHEILIJAN SIOJITTUMINEN TYÖELÄMÄÄN
Projektipäällikkö Virpi Ojakangas-Palmunen, Adecco
- 14.15 KIINALAISEN HUIPPU-URHEILIJAN ELÄMÄNURA
Liikuntatieteiden tohtori Junjie Feng, Jyväskylän yliopisto
- 14.45 URHEILIJAHAASTATTELU
Painija Juha Ahokas
Ampumahiihtäjä Vesa Hietalahti
- 15.00 HUIPPU-URHEILUVALMENTAJAN HAASTEET
Joukkuevoimistelun päävalmentaja Anna Kirjavainen,
Suomen Voimisteluliitto Svoli
- 15.30 KESKUSTELU
- 15.45 SOA:N 19. ISTUNNON YHTEENVETO
- PÄÄTÖS
- DIPLOMIEN JAKO
- Kahvi*

OSALLISTUJAT

Jami Aho Juha Ahokas	Seinäjoen Hiihtoseura Suomen Olympiakomitea	puheenjohtaja hallituksen urheilijajäsen puheenjohtaja puheenjohtaja toimistos sihteeri
Pauli Anttila Ahti Arokallio Ulla Arvola Junjie Feng	Jalasjärven Jalas Etelä-Pohjanmaan yleisurheilu Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu Liikuntatieteiden laitos, Jyväskylän yo Olympia-Akatemia Suomen Hiihtoliitto	tutkija jäsen maastohiihdon aluekehittäjä
Petri Haapanen Janne Hakala	Jämsän seudun koulutuskeskus	koulutusjohtaja urheilija jäsen valmentaja
Kalevi Helin Vesa Hietalahti Katja Huotari Kirta Katariina Hörkkö Kaisa Isomäki Harri Jokiranta	Suomen Olympia-Akatemia Seinäjoen taitoluistelijat	apulaiskaupungin- johtaja YU-jaoston puheen- johtaja opinto-ohjaaja projektipäällikkö puheenjohtaja hallituksen jäsen toimittaja
Mauri Jokiranta	Seinäjoen kaupunki	markkinointiasistentti hiihtojaoston puheen- johtaja
Raimo Junttila Joanna Juurakko Anja Järvinen Paula Kalliompää Terttu Karhumaa Katariina Karttunen Jorma Keski-Huikku	Teuvan Rivakka	joukkuevoimistelun päävalmentaja luistelijaoston puheenjohtaja
Anna Kirjavainen	Pohjois-Satakunnan ammatti-inst. Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu Suomen Olympia-Akatemia Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu	johtokunnan jäsen liikuntatoimen johtaja johtokunnan jäsen puheenjohtaja liikunnanopettaja
Arja-Sisko Koskela	Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu Ilmajoen Kisailijat	valmentaja koulutus- ja kehitys- päällikkö opetusneuvos opiskelija puheenjohtaja koulutuspäällikkö puheenjohtaja opintokoordinaattori
Leila Koskenranta Anne Kotila Pirjo Kulmala Väinö Kuoppala Jorma Kurjenmäki Susanna Laurila Pirjo Lehtinen Jorma Lilli	Suomen Voimisteluliitto Svoli	
Matti Lähdesmäki Hanna-Mari Maijala Markku Mantere Kirsi Martinmäki Jorma Martinen Tuuli Merikoski-Silius	Seinäjoen Urheilijat	
	Törnävän Tytöt Seinäjoen kaupunki Seinäjoen Hiihtoseura Nurmon Urheilijat -99 Pirkanmaan Taitokeskus	
	Seinäjoen Urheilijat Kuortaneen Urheiluopisto, valmennuskeskus	
	Jyväskylän yliopisto Kristiinan Urheilijat Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu Kauhavan Wisä Suomen Olympiakomitea	

Tero Moilanen	Etelä-Pohjanmaan Hiihto	valmennus- ja koulutusvaliokunnan pj. PLU:n hallituksen jäsen varapuheenjohtaja taitoluistelijoiden puheenjohtaja
Marja Leena Mustonen Eija Mäki-Filppula Margareta Mäkipelto	Etelä-Pohjanmaan Sydänpiiri Kauhajoen Naisvoimistelijat Kurikan Ryhti	
Maija-Liisa Mäki-Ranta Tiina Mäki-Valkama Tarmo Napari Timo Nyrhinen Virpi Ojakangas-Palmunen Marika Ojanperä Risto Ojanperä Kirsti Partanen Tapani Potka	Ilmajoen Kisailijat Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu Puolustusvoimien Urheilukoulu Adecco Finland Kurikan Ryhti Suomen Olympia-Akatemia Seinäjoen Urheilijat	hallituksen jäsen apulaisjohtaja olympiaharrastaja projektipäällikkö puheenjohtaja jäsen luistelijaoston johtokunta
Reijo Pulli Ari Puro-Aho Jouko Purontakanen Pirjo Puskala Inari Raitala-Heikkinen	Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu Suomen Olympiakomitea Suomen Olympiakomitea Suomen Olympiakomitea	tuottaja pääsihteeri yhteyspäällikkö toimistopäällikkö, SOA:n sihteeri member of the board varapuheenjohtaja puheenjohtaja
Reele Remmelkoor Raimo Rintamäki Anne Risikko Mikko Rissanen Heidi Salo Tiina Saulila-Puroaho Aino-Maija Sirén Kari Taira Roger Talerio Pertti Tapanainen	Viron olympia-akatemia Ylistaron Kilpa-Veljet Seinäjoen Voimistelijat Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu Suomen Voimisteluliitto Svoli Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu Jalkapalloseura Sepsi -78 Suomen Olympiakomitea Alavuden Urheilijat	projektipäällikkö aluepäällikkö aluejohtaja sihteeri puheenjohtaja valmentaja, EP:n paini ry:n varapj. taloussihteeri päävalmentaja valmennusjohtaja kunniapuheenjohtaja varapuheenjohtaja puheenjohtaja valmentaja tutkija valmennusvastaava urheilija
Anneli Turja Ari Urpiola Oiva Uskela Jukka Uunila Päivi Uusimaa-Salonen Erkki Vannesluoma Anne-Maria Viinamäki Ossi Viita Juha Virtanen Marjo Yli-Kiikka	Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu Vaasan Voima-Veikot Savon ammatti- ja aikuisopisto Suomen Olympiakomitea Seinäjoen Voimistelijat Töysän Veto Jalasjärven Naisvoimistelijat Suomen Urheilumuseosäätiö Kuortaneen urheilulukio	

SUMMARIES

OPENING ADDRESS

Anja Järvinen
President, Finnish Olympic Academy

Ladies and Gentlemen!

I have the pleasure to wish you welcome to the 19th Session of the Finnish Olympic Academy. When receiving our invitation many of you may have wondered: what is an Olympic Academy? The International Olympic Committee has entrusted the Olympic Academies with the task of preserving and promoting the ethical, cultural and educational values of the Olympic Movement. These fundamental values are fair play, tolerance, equality, mutual responsibility, friendship and peace. The Finnish Olympic Academy was founded in 1987. We have 11 members who are nominated by the Finnish Olympic Committee for a term of four years.

The first session of the Finnish Olympic Academy took place in Helsinki in December 1987. Since that we have held annual sessions at 15 different locations in Finland and twice, in 1997 and 2002, at Ancient Olympia in Greece. In 2007 we intend to celebrate our 20th anniversary by returning there. Subjects discussed at the annual sessions include various aspects of the Olympic idea and current problems of the Olympic Movement. Invited are local decision-makers, officials, teachers, coaches, representatives of sports organisations, athletes and students.

The aim of the Finnish Olympic Academy is to educate young people through sport to become mentally and physically balanced, co-operative, tolerant, fit and peace-loving citizens, who apply the rules of fair play in their daily lives. The principles of school

education in Finland are quite similar. Since 1995 we have been in close co-operation with teachers and pupils of elementary schools. More than 300 schools have staged “School Olympics”, where the concepts of fair play, community spirit and tolerance are highlighted. Since 2000 we have also organised international “School Olympics” in co-operation with the Estonian Olympic Academy in Helsinki and Tartu in alternate years.

There are currently 130 National Olympic Academies. Last spring a Chinese professor wondered at a session of the International Olympic Academy about why there was still 72 Olympic Committees without one. According to him, more Olympic education should be targeted at sport officials, coaches, athletes, physicians, referees, journalists, teachers and parents. His speech was a good reminder for all of us who work in sports that in one way or another we are also educators. The professor was convinced that negative features in modern sports, such as doping and violence, can not be eradicated with bans and punishments but by influencing the attitudes of young athletes.

In today’s session we will discuss young athletes’ lives, how to help them harmonise their training, studies and working life.

CODE OF FAIR PLAY AT FSF OSTROBOTHNIA REGION

Aino-Maija Sirén

*Regional Manager, Ostrobothnia Region of the
Finnish Sports Federation*

The Ostrobothnia Region of the Finnish Sports Federation (FSF) will adopt later this year a code of fair play. Prepared in a working group of energetic women, the code is based on the guidelines set by the national organisation. Our contribution has been to “translate” these rules for use at grassroots level.

The main principles of our ethical ground rules are respect for other people and promotion of health and well-being. Openness, honesty and fairness are important to us. Physical exercise and sport are valuable components in young people’s education. Our aim is to ensure that everyone has an equal right to practise them. Other principles of our code are tolerance and multiculturalism, sustainable development and respect of nature and opposition to violence and the use of intoxicants.

Our code is published on the internet for everyone to use and adapt. We especially hope that sport clubs in Ostrobothnia will adopt these principles in their daily work for the greater good of the people in our region.

THE FINNISH OLYMPIC COMMITTEE TODAY AND TOMORROW

Roger Talermo

President, Finnish Olympic Committee

The Ministry of Education has entrusted the Finnish Olympic Committee (NOC) with the responsibility for overall co-ordination and development of Finnish elite sports. This entails distributing of state subsidies to the national associations of various Olympic and non-Olympic sports. In 2006 the overall state subsidy for elite sports shows an increase of 800,000 €. In addition to this the Olympic Committee has raised over 5 million euros in the private sector – up from 2.6 million in the previous Olympiad – and I am happy to say that for the first time in many years Finnish elite sport is in a healthy financial state and we may expect good results at the Beijing Games of 2008.

The Olympic Committee will prioritise additional funding for the year 2006 to the following causes: 1) enhancement of coaching and increasing the number of full-time coaches; 2) enhancement of the support program for promising young athletes; 3) restarting a program for training of coaches and 4) launching a special support project for team sports.

One of the aims of the support program for talented young athletes is to improve the standard of their day-to-day coaching. The target for 2006 is to employ 15–20 new coaches who give their full-time attention to young athletes. The Olympic Committee also provides guidance for athletes in their studies and choice of professional career.

Increased funding will also allow us to allocate more resources to ideological work. The Olympic Committee will employ a person who will visit schools to present the Olympic education material package prepared by the Finnish Olympic Academy.

YOUNG ATHLETE'S STUDIES AND SPORT CAREER

*Tuuli Merikoski-Silius
Student Counsellor, Finnish NOC*

The Finnish elite sport system encourages young athletes to get an education during their sports careers. As a rule, our elite athletes are very motivated not just in their sports but also in their studies. In fact, they are statistically more likely to attend a school or university than their age-mates.

Combining studies and elite sports training is a major challenge, of course. According to our survey, this may entail a workload of over 60 hours in a week. Luckily, sport is a legitimate ground for extension of study terms at Finnish universities, if a student has problems in graduating on time. Many student-athletes also face financial problems. The Foundation for the Career Promotion of Athletes has been able to give assistance to about 70 young people every year, but more support is needed.

Athletes also need more guidance in their studies and eventual choice of professional career after their sport career. This has to begin at high-school age, which calls for better understanding and enhanced co-operation between parents, teachers and coaches. The role of sports associations is also important and many of them have already taken major steps in the right direction.

FROM ELITE SPORT TO WORKING LIFE

*Virpi Ojakangas-Palmunen
Project Manager, Adecco Oy*

One year ago The Finnish Olympic Committee and Adecco Finland signed a non-commercial co-operation contract on career guidance for elite athletes under the auspices of the international Athlete Career Program. Finland was the eighth country to adopt this program.

We offer athletes personal consultation as well as peer support at career seminars, where they can meet athletes from other sports who are facing the same problems. Through our program athletes can find career opportunities and learn how to perform well at job interviews.

Many athletes think that they do not have any experience that would be useful in working life. In fact, during their sports career they have already gained media exposure and personal contacts that can prove very valuable in the future. During his or her sport career an elite athlete will also have learned perseverance and become accustomed to hard work and handling stressful situations, all capabilities much valued by employers.

Our program involves currently over 80 elite athletes and a few coaches. Since the beginning of the program in September 2004 almost 30 athletes have already found jobs and I am proud to add that our success has already served as an example for other countries.

CHALLENGES OF AN ELITE SPORT COACH

Anna Kirjavainen
Head Coach of Aesthetic Group Gymnastics at
the Finnish Gymnastics Federation Svoli

The Finnish Gymnastics Federation Svoli is currently conducting a special project on coaching of Aesthetic Gymnastics for the years 2005–06. The project aims on the one hand at finding responses to the challenges faced by coaches in ever hardening international competition, on the other hand to produce modules for training of coaches, to be adopted by other disciplines in our federation and perhaps also other sports and other federations.

Our vision is based on two principles. Firstly, elite sport must be ethically sustainable on both federation and club level. Secondly, our work as coaches must be professional at all levels. In children's coaching this means that coaches must also be capable educators: they are most of all guardians of children's well-being.

Exhaustion is a major problem for coaches today. It is important to create support networks at both club and federation levels to ease their workload in tasks that might not fall into their area of expertise, such as marketing or media relations. This would let them concentrate on their primary work of helping young athletes achieve their very best.

Suomen Olympia-Akatemian 19. istunnon osallistujat.

